

Ekvador'dan

Antarktika'ya

Bir bilim ve keşif yolculuğu

Ekvador'dan Antarktika'ya

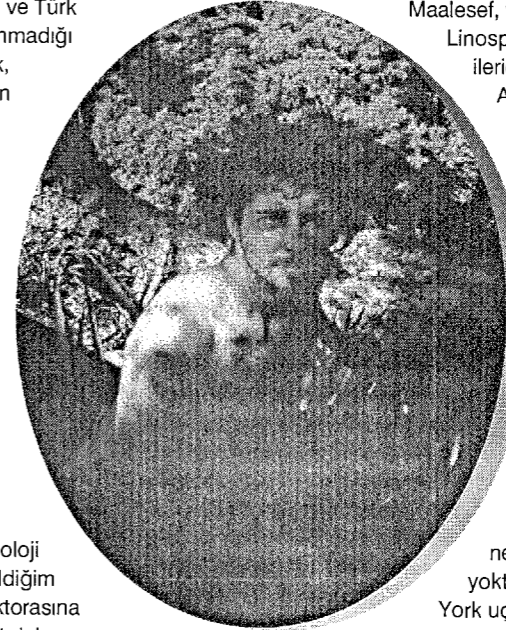
■ Çağan Hakkı Şekercioğlu

Bu projenin amacı, Türkiye'yi ve Türk insanını, ülkemizin pek tanınmadığı Güney Amerika'da tanıtmak, Ekvador, Peru ve Bolivya'nın Amazon havzasındaki yağmur ormanlarında doktora tezime hazırlık olarak çeşitli araştırma projeleri gerçekleştirmek ve And Dağları'ndaki çeşitli zirvelere çıkmaktır. Tabii tüm gördüklerimi fotoğraflarla belgelemek de benim için çok önemliydi.

Bu araştırma ve keşif yolculuğuna başlamak çok zor oldu. Üniversitenin ilk senesinden beri, Alaska'dan Güney Amerika'nın ucu olan Tierra del Fuego'ya kadar yapılacak bir yolculuk hep hayallerimi süslemişti. Bunu gerçekleştirmek için Harvard Üniversitesi biyoloji ve antropoloji bölümlerini bitirdikten sonra kabul ettiğim Stanford Üniversitesi'ndeki ekoloji doktorasına başlama tarihini bir yıl erteledim. Fakat daha sonra bu kadar uzun bir yolculuk için hem yeterli zamanım hem de bütçem olmadığı için projeyi sırf Güney Amerika'da, And Dağları'nın izinde, kuzeyden güneye yapılacak bir yolculuk olarak değiştirdim.

Çok görmek istediğim Alaska'ya da, Amerikan İçişleri Bakanlığı'nın, bir tür orman zararlısının (*Scolytus* sp) çam ormanları ve bunların kuş topluluklarına verdiği zararları inceleyen bir projesinde araştırma görevlisi olarak gittim.

Fakat esas sorun, "And Dağları'nın izinde Ekvador'dan Patagonya'ya" adını verdiğim keşif gezileri, zirve tırmanışları ve bilimsel araştırmalardan oluşan projeme bir sponsor bulmaktı.

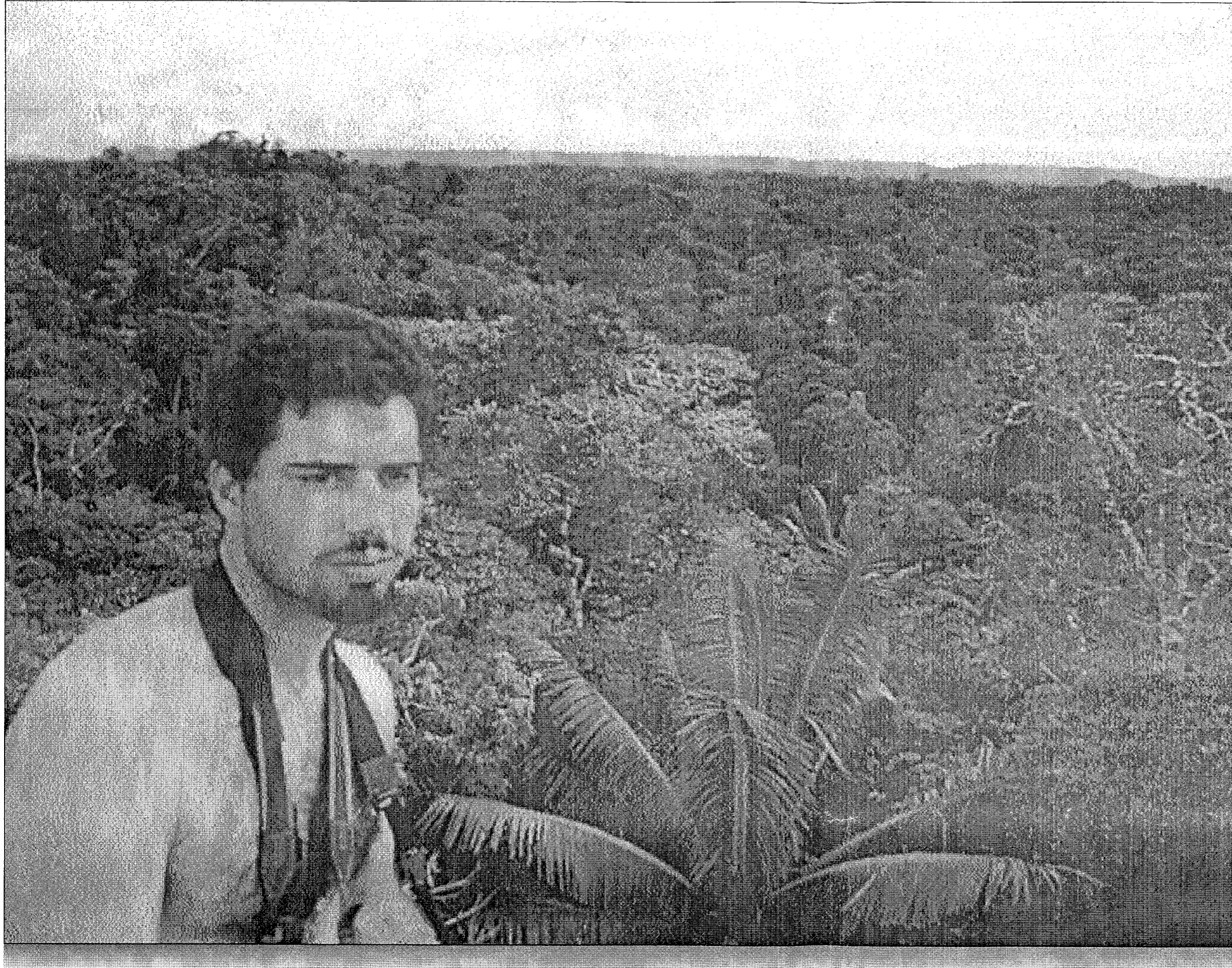

Dünyanın en kıymetli doğal hazinesi, tropik yağmur ormanında (Yasuni, Ekvador)

Maalesef, yeterli zamanım olmadığı için, sadece Linosport'dan malzeme desteği alabildim (ki ileride, aylarca sırt çantamın içinde yaşayıp, And Dağları'nın buzullarla kaplı zirvelerinde ve Antarktika fırtınalarında rüzgâr ve su geçirme ceketime şükrederken, Linosport'u sık sık hatırlayacaktım). Fakat yıllardır aklımda olan bu proje artık bir tutku haline geldiği için, önümdeki parasız ayların çok zorlu geçeceğini bilmeme rağmen yola çıkmaya karar verdim. En azından annemin THY mensubu olması sayesinde bir İstanbul - New York biletim ve Harvard'ın bana sağladığı bir New York - Quito bileti vardı. Tabii önümdeki altı ay ihtiyaç duyacağım para, alacağım film ve diğer malzemeler ve dönüş uçak biletim için gerekli parayı nereden bulacağım hakkında pek bir fikrim yoktu ama "hele bir yola çıkayım" diyerek New York uçağına bindim.

ABD'de bulunduğum süre içinde daha önceden temasta bulunduğum bir kuruluştan gece 03:00'de bir telefon geldi. "İyi haberlerim var" diyordu. "15.000 doları verecek sponsorları bulduk, ayrıca video kamera da yollayacağız. Herşey yolunda." Tabii tarifsiz bir şekilde sevinmiştim. Bunun üzerine, hiç düşünmeden bu sözlere güvenip, ertesi gün bendeki 2500 doların neredeyse yarısıyla 100 rulo profesyonel film ve diğer fotoğraf, kamp ve dağcılık malzemelerini aldım, bankama olan 300 dolarlık borcumu ödedim ve paranın ne zaman yatırılacağını öğrenmek için de bana 50 dolara malolan birkaç telefon görüşmesi yaptım. Ne yazık ki ilerleyen günlerde ve Ekvador'a vardktan sonra da bu

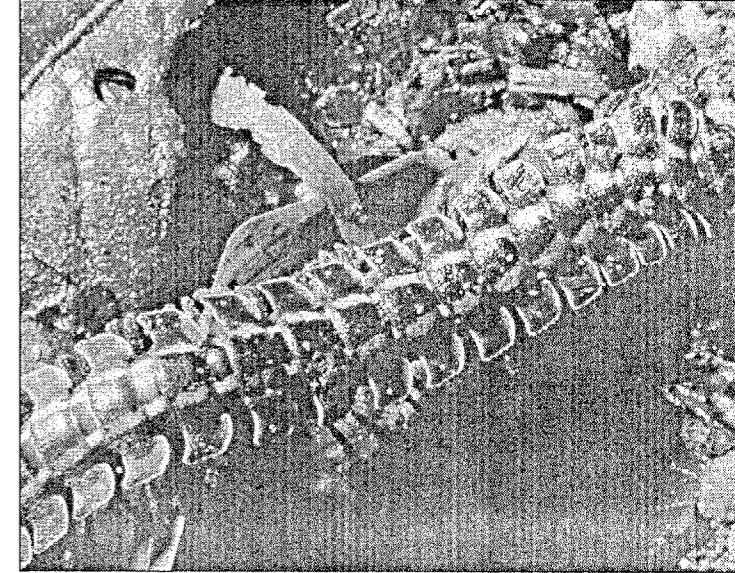
Bir Bilim ve Keşif Yolculuğu Çağan Hakkı Şekercioğlu

görüşmeleri tekrarlamama rağmen, verilen yuvarlak cevapların en sonunda inanmak istemediğim gerçeği ifade ettiğini anladım. Aldatılmışım. Hâlâ sebebinin bilmiyorum, ama ortada kesin bir şey olmamasına rağmen bana çok kesin cevaplar verildiği için normalde daha temkinli harcayacağım parayı en iyi malzemeye yatırarak tüketmişim ve altı aylık bir yolculuğa başlarken cebimde 1000 dolar kalmıştı. Seçeneğim yoktu. Geri dönüş söz konusu olmayacağına göre, olanları göğüsleyecektim. En azından artık sponsor arama gibi bir stresim yoktu. Birçok eşsiz yer beni bekliyordu.

Sonunda Güney Amerika'dayım

Çoğunluğunu kuş ve seyahat rehberlerime bakarak geçirdiğim sekiz saatlik yolculuk sonunda Ekvador'un başkenti Quito'ya indik. Bu azıcık parayla aylarca Güney Amerika'da nasıl araştırma yapıp dolaşacağımı düşünürken, bir de başıma kaybolan sırt çantası derdi çıktı. Aylarca benim seyyar evim olacak sırt çantamın içinde optik malzemem dışında her türlü gerekli

**Yağmur ormanı bazen bir denizi andırır (solda).
Tarih öncesi bir görünüşe sahip dev kirkayak (üstte).**

ekipmanım vardı ve bulunamaması halinde durumumun ne olacağını aklıma bile getirmek istemiyordum. Sabah ilk iş olarak havaalanına gittim ve birkaç saatlik bir uğraştan sonra sırt çantamı boş bir odada, eksiksiz buldum. Daha sonra Güney Amerika'da seyahat üzerine birçok kaynağı olan South American Explorers Club'e (Güney Amerikan Kaşifler Kulübü) üye oldum.

Başkent Quito'yu daha ilk saatte sevmiştim. Quito ileride de Ekvador'un çeşitli yerlerindeki maceralarımın ardından sonra zevkle dönüp dinlendiğim bir şehir haline geldi. Zaten Ekvador'un fazla büyük bir ülke olmaması ve Quito'nun merkezi konumu, bu şehirden birkaç kez geçmemeyi neredeyse imkansız kılıyordu.

Ekvador'un başkenti Quito, ülkenin adına yaraşır bir şekilde ekvator çizgisinin sadece 30 km güneyinde. Pichincha Yanardağı'nın eteğinde kurulu olan şehir, 1534 kuruluş tarihiyle

de kıtanın en eski ve sömürge sanat tarihi açısından da en zengin yerlerinden. Serin iklimi, Cotopaxi Yanardağı gibi doğa faaliyetleri için uygun birçok yere yakınlığı, kolayca gezilebilmesi ve kilise, katedral ve müzeleriyle Quito, ülkeye alışmak için birkaç gün geçirmeye çok uygun bir yer. Ayrıca, hem insanın bir günde yürüyerek görebileceği bir şehir olması, hem güzel parkları, hem de ekvatorun üzerinde, deniz seviyesinden 2850 m yüksekte olmasının sağladığı yılboyu süren bahar havası, Quito'yu insanın rahatlayıp dinlenebileceği bir başkent kılıyor. Tüm bu özellikleri de burayı Güney Amerika şehirleri arasında özellikle sırt çantasıyla dolaşan gezginlerin en sık ziyaret edip İspanyolca dersleri aldığı yerlerden biri haline getirmiş.

Çeşitlilik ülkesi Ekvador

Küçüklüğüne rağmen Ekvador şimdiye kadar gezdiğim yerler arasında en çok çeşit sunan ülkelerden biriydi. Özellikle de fazla büyük olmaması ve ucuz otobüs (arasıra tavuklar ve muz hevenkleriyle gidilse de) ve uçak ağı sayesinde birkaç hafta içinde

Sabahın erken saatlerinde Cotopaxi'ye çıkış (solda). Ekvador'da Cotopaxi'nin zirvesinde (üstte).

çok çeşitli ve zengin bir tecrübe yaşamak mümkün. Pasifik Okyanusu'nun kıyısından, dünyanın merkezinden en uzak nokta olan buzullarla kaplı, 6310 metrelik Chimborazo'nun doruğuna kadar uzanan Ekvador'da, tropik ormandan çöle, Darwin'e ilham kaynağı olmuş Galapagoslar'dan Güney Amerika'nın belkemiği Andlar'ı kaplayan tükenme tehlikesi altındaki ormanlara kadar birçok farklı yaşam bölgesini, canlıları ve özgün kültürleri birarada bulmak mümkün. Güney Amerika ülkeleri arasında belki de en ucuzu olması ve Avrupa ile Kuzey Amerika'dan Güney Amerika'ya en ucuz giriş kapılarında biri olması da Ekvador'u Güney Amerika'yı kapsayacak bir yolculuğun ideal başlangıç noktası kılıyor.

Ertesi gün, ünlü yerli pazarının bulunduğu Otovalo şehrine gittim. Sabah kalkıp yakındaki bir şelaleye yürüdüm. Her ne kadar

Ekvador'un en yüksek şelalesi olan Coca Şelalesi (180m) son derece görkemlidir.

ülkenin birçok yerinde olduğu gibi burada da 2000 metrenin üzerinde bulunan özgün Polylepsis Ormanları'ndan çok az kalmışsa da, yine de buraya özgün bazı canlıları görmek ve bir şelalenin altında serinlemek çok güzeldi. Ne yazık ki yerli pazarı bana aynı keyfi vermedi. Birçok turistin etkisiyle artık burası, bir hediyelik eşya cehennemine dönmüş, birçok günlük yiyecek ve eşya satılsa da, kitaplarda gördüğüm eski özgün çekiciliğini yitirmişti.

Kuş cenneti Mindo

Ekvador'un kültürüyle tanıştığım bu birkaç günden sonra biraz da doğal hazinelerine yönelmeye karar verdim. Son anda yalvararak bindiğim, ağızına kadar dolu bir minibüsün içinde, ormanlarla kaplı uçurumların arasından kıvrılarak geçen toprak bir yolda ve ayakta yaptığım üç saatlik bir yolculuktan sonra, Güney Amerika'nın ilk "Önemli Kuş Alanı" (IBA) seçilmiş ve 450'yi geçen kuş türüyle (tüm Türkiye toplamı 440 kadardır) dünyanın en zengin kuş alanlarından biri olan Mindo'ya vardım. Buraya özgü birçok canlıya evsahipliği yapan ve tarım nedeniyle sürekli yok edilen subtropik ormanlarla kaplı bu bölgede geçirdiğim birkaç gün içinde etkileyici akarsular, şelaleler, 90 dereceye yakın eğimine rağmen ormanlarla kaplı tepelerin yanında, ender ve eşsiz güzellikte birçok kuş türü de gördüm.

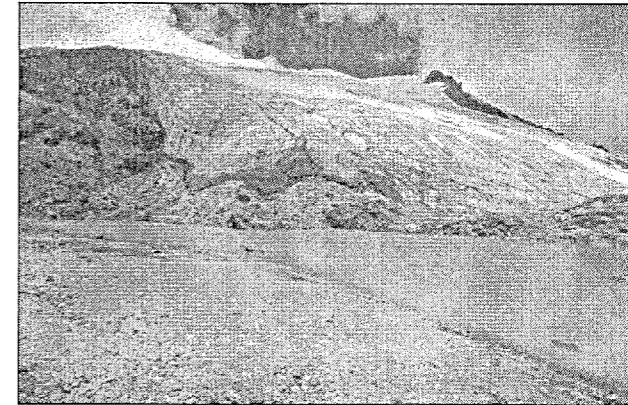
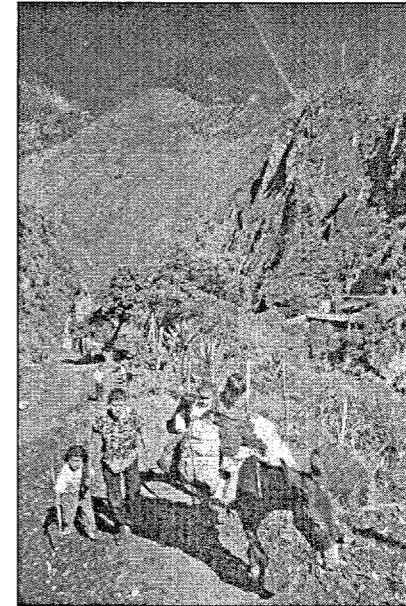
Bunların en etkileyicisi, sırf And Dağları'nın batısındaki, neredeyse tamamı yok edilmiş subtropik ormanlarda bulunan, "kaya horozu" denen parlak kırmızı renkte ve gagasının tepesinde bir tutam tüy olan büyüleyici kuşun kur yapma dansıydı. Sabah 03:00'te yürümeye başlayıp, çamurlu ve dik patikalar ile azgın dereleri aşarak vardığımız kur yapma bölgesinde, 20'nin üzerinde, neredeyse fosforlu, kırmızı erkek kuş toplanmış ve kahverengi renkleri ile görülmeleri imkansız bir şekilde kamuflaj olmuş dişilere kur yapmak için, "en güzel benim" dercesine, bir oraya bir buraya zıplayıp kanat

Ekvador'un başkenti Quito'da, koloni mimarisinin güzel örneklerine rastlanır (üstte).

Banos'da pazara giden bir aile (yanda).

Dünyada tam ekvatorun üzerindeki en yüksek nokta olan (4600m) Ekvador'daki Cayambe Dağı'nın yamaçları (altta).

çırparak dans ediyor, inanılmaz renkliyle gerçeküstü bir görünüm taşıyorlardı. Güney Amerika gerçekten de "kuş kıtası" lakabını hak ediyordu. Macera dolu haftalar

Bundan sonraki birkaç hafta da aynı şekilde hareketli ve büyük bir canlı çeşitliliğiyle doluydu. Amazon havzasındaki Yasuni Milli Parkı araştırma istasyonunu ziyaret izninin çıkmasını beklerken, Ekvador'un büyük bir kısmını gezdim. Hareketli bir şehir olan Banos'a gidip dağ bisikletiyle 80 km uzakta ve 800 metre aşağıdaki Puyo kasabasına, sağanak altında da olsa çok zevkli bir iniş yaptım. Amazon yağmur ormanının ilk tadını aldığım Jatun Sacha araştırma istasyonunun 35 metre yükseklik ve bir metre genişliğindeki gözlem kulesine ıpsız çıkmanın heyecanını yaşadıkdan sonra, tropik ormana yukarıdan bakıp maymunların bağırışları eşliğinde ormanın üst katmanındaki büyüleyici renkteki kuşları görmenin tadını çıkardım. Fakir insanların Galapagosu denen Machalilla Milli Parkı'nda, kurak bölge canlılarının yanı sıra, kırmızı ayaklı, mavi ayaklı ve maskeli sümsük kuşları, Galapagos albatrosu, kırmızı gagalı tropik kuşu gibi Pasifik okyanusunun en güzel kuşlarını gördüm. 180 metre yüksekliğinde ve Ekvador'un en yüksek şelalesi olan Coca Falls'ın gürlemesinden etkilenip Tinalandia, Rio Palenque, Tena, Papallacta gibi dünyaca ünlü yerlerde Ekvador'un "Güney Amerika'nın kuş cenneti" diye tanınmasını sağlamış nefes kesici yüzlerce kuş türüyle büyüledim.

Ekvador'un zirvelerinde

Ekvador'dan en iyi hatırladıklarım ise, dünyanın en yüksek aktif volkanı olan Cotopaxi (5897m) ile kutuplardaki basıklık nedeniyle zirvesi dünya merkezinden en uzak nokta olan Chimborazo (6310m) tırmanışları oldu. Aceleyle 24 saat içinde, deniz

Yağmur ormanının kuşları eşsiz güzelliğindedir.

seviyesinden 4800 metredeki dağevine varıp, aynı geceyarısı arkadaşım John'la tırmanışına başladığım Cotopaxi'de, dayanma gücümün ve de oksijensizlik nedeniyle de mantığın sınırlarını zorladım. Çok hızlı irtifa kazanmam nedeniyle çok yavaş hareket ediyor, doğru dürüst konuşamıyor ve düşünemiyordum ancak John'un desteğiyle zirveye vardım. Orada inanılmaz manzara ve zirvenin mutluluğuyla kendime geldim ve dönüş yolunda ayağı kayıp son hızla kayan John'u (ve de ipin bağlı olduğu kendimi), yere kapaklanıp tüm gücümle buz baltamı kara gömerek, Cotopaxi'nin dumanı tüten kraterine düşmekten kurtardım. Bir daha da yüksek irtifaya tam alışmadan tırmanmamaya yemin ettim (aynı yemini iki metre daha alçak olan Kilimanjaro'dan inerken de etmiştim) ve Chimborazo tırmanışı esnasında sözümü tuttum.

3000 metreye yakın Quito'da geçirilen birkaç günden sonra, dağın 5000 metrelik kampında da birgün geçirdik ve geceyarısını biraz geçe yola koyulduk. Her ne kadar çok enerjik değilsem de, kendimi iyi hissediyordum ve zirveye ulaşacağımı biliyordum. Tabii iple diğer iki kişiye bağlı olduğunuz bir faaliyette hiçbir zaman çok emin olmamalısınız. Bu sefer yükseklik hastalığı Mike'i tuttu ve yan tarafı uçurum ve altında boşluklar olan, buzla kaplı yamaçta dikkatlice ilerlerken, aniden eğilip kasmaya başladı. Bu ciddi bir semptomdu ve Mike haklı olarak inme kararı aldı. Tabii o tek başına gidemeyeceği için, John da onunla inmek zorundaydı. Bu da benim için ya geri dönüş, ya da 300 metre kalmış olan zirveyi sololamak demektir. Çok istiyor olsam da, daha önce hiç bu yüksekliğe gelmemiş olmam, tek başıma bir yarığa düşme olasılığı, fenerimin pillerinin zayıflıyor olması, hava koşulları ve kampın yanındaki 20 kişilik dağ şehitleri mezarlığı gibi faktörleri düşünerek, ben de dönmeye karar verdim. 10 dakika sonra bir buz yarığına düşüp, iple bağlı olduğum arkadaşlarım sayesinde çıkabilmem de bunun iyi bir karar olduğunun işaretiydi.

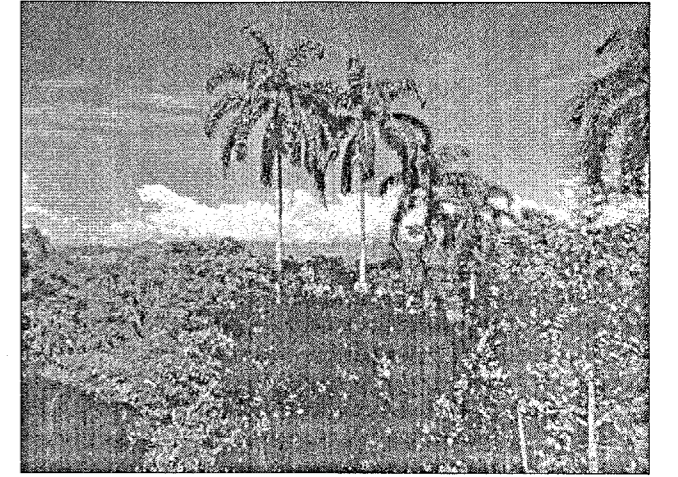
Depresif bir şekilde döndüğüm Quito'nun otobüs terminalinde gördüğüm buz kazmalı üç insanın Chimborazo'ya gidiyor olması, reddedilemeyecek bir fırsattı ve bu tecrübeli Avusturyalılar'a katılıp dağa geri döndüm. Artık yüksekliğe çok iyi uyum sağlamıştım ve Chimborazo'nun buzulla kaplı yamacını hiç zorlanmadan çıkıp, karla dolu bir düzlüğü geçtikten sonra, 10 dakika boyunca dünyanın merkezinden en uzak noktada durmanın tadını çıkardım. Bu noktaya ikinci kez gelmiş olan Karl'in uyarmasıyla dönüş zamanının gelmiş olduğunu farkettim ve isteksiz bir şekilde yola koyuldum.

Mindo'da ökseotu üzerinde bir kelebek (sağda).

Güzel bromeliadlara tropik ormanlarda sıkça rastlanır (altta).

Mindo'nun zümrüt renkli subtropik ormanı (solda).

Amazon Yağmur Ormanı'nın kalbinde

Chimborazo zirvesinin mutluluğundan sonra ikinci bir mutluluk beni bekliyordu. San Francisco Üniversitesi'nin profesörlerinden Yasuni biyolojik araştırma istasyonunun başkanı Prof. Koestler sonunda geri dönmüştü ve bana oraya gitmem için gerekli izni verdi. Hemen o gece en yakın koy olan Limoncocha'ya giden kırık dökük bir otobüse bindim ve önce üşüyüp, 3500 metre irtifa kaybettikten sonra da bir nefes gibi nemli ve sıcak tropikal ikliminin beni sarmasıyla bunaldım. Sonunda otobüsten çıkmak büyük bir mutluluktu. Sabah Limoncocha Gölü'nde, nilüferlere basarak suyun üzerinde yürüyebilmeleri nedeniyle "İsa Kuşu" da denilen (Hz. İsa'nın su üzerinde yürüdüğü efsanesi nedeniyle) Jakanalar'ı, yavrusu pençelere sahip olan ve görünüşüyle bir punk şarkıcısını andıran Hoatzini ve daha birçok canlıyı zevkle izledim.

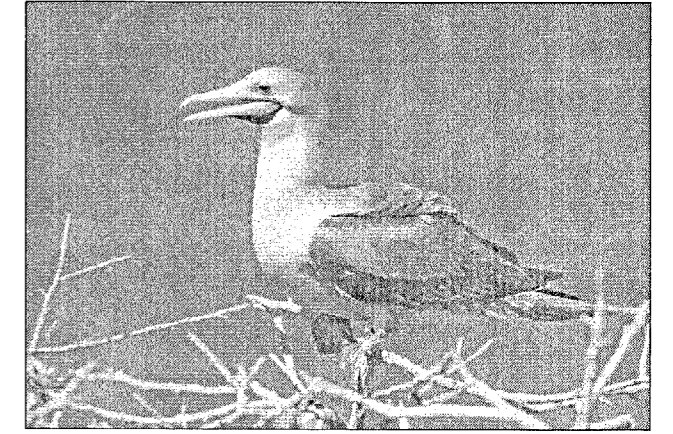
Öğleden sonra Napo Nehri'nin kıyısına giderek, beni karşıya geçirecek kişiyle konuştum. Bölgede petrol araştırmaları yapan şirketin temsilcisinden gerekli izin çıkınca, bir tekneyle, kıyısı ihtişamlı ormanla kaplı ve ileride Amazon'la birleşecek olan bu nehri geçtim. Her ne kadar çok temiz çalıştıklarını iddia ediyorlarsa da, yağmur ormanında petrol çıkarılıyor olması fikri bana çok yanlış geliyordu ve bir araştırma istasyonuna gidebilmek için böyle bir şirketten izin alma düşüncesi pek hoşuma gitmemişti. Yine de onların açtığı yol sayesinde araştırma istasyonu kurulmuştu ve esas suç yağmur ormanını ve bu ormanlarda yaşayan yerlileri düşünmeden, Amazon havzasında

En ilkel kuşlardan olan Hoatzin, Ekvador, Limoncocha'da beni inceliyor (solda).

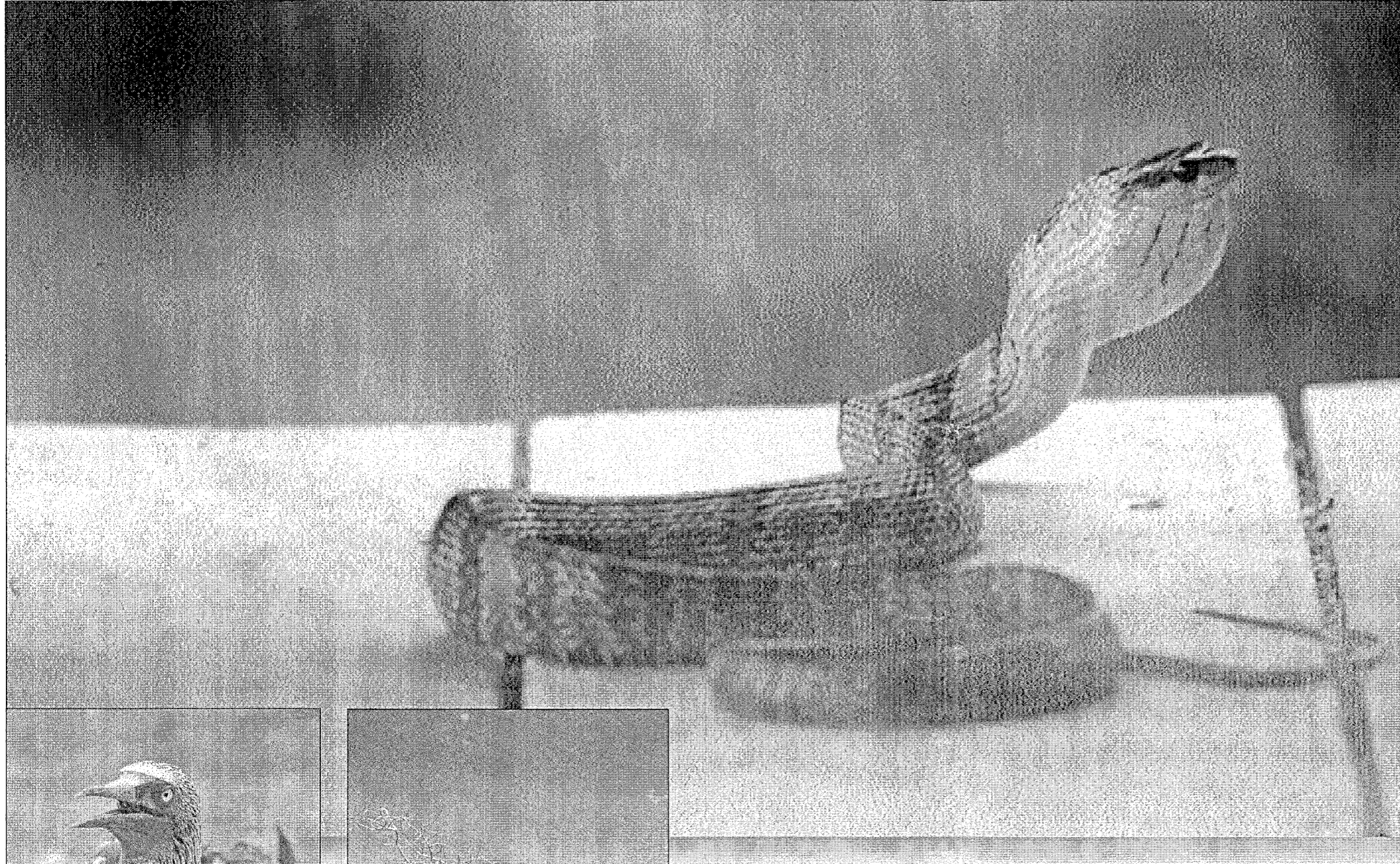
Yeryüzünün merkezinden en uzak nokta. Ekvador'da Chimborazo'nun zirvesinde (sağda).

Kırmızı ayaklı sümsük kuşu (altta).

petrol çıkarma izni veren Ekvador hükümetindeydi. Ziyaretçi kartımı aldıktan sonra, bir jiple iki saat uzaklıktaki araştırma istasyonuna gittim. Ormanın ortası ve nehrin kenarındaki bu etkileyici yerde heyecandan sabahı zor ettim ve uluyan maymunların sesleriyle uyanıp ormanı keşfetmeye çıktım. Her yer sayısız çeşitte böcek, kuş ve diğer canlılarla doluydu. Ölü bir papağanın mavi - yeşil tüylerinin parıltısından etkilenmişken aniden duyduğum çatırtılarla başımı kaldırdım ve bir kahverengi Kapuchin maymunuyla göz göze geldim. Bu gözlerin gerisindeki beyinden kimbilir hangi düşünceler geçiyordu. Bu türler arası sessiz iletişim sadece birkaç saniye sürdü ve maymun panikle daldan atlayıp yaprakların arasında kayboldu. Nefes kesici bir temastı.

Amazon ormanları, Afrika savanaları gibi çok sayıda büyük hayvanla dolu değildir. Hatta, ilk başta birçok insana boğucu gelen yeşillikten başka hiçbir şey yokmuş gibi gelebilir. Fakat bu dünyanın en yüksek çeşitliliğe sahip bölgesinde dikkatle gözlem yapılırsa zenginliği açığa çıkar. Hemen her görülen böcek, daha önceden görmediğiniz bir türdür. Sürekli irili ufaklı, kahverengi ya da rengarenk birçok tür kuş yerde hoplar, dalların arasında görünüp kaybolur veya ağaçların üzerinden süzülür. Dikkatle baktığınızda inanılmaz canlıları görebilirsiniz. Kurbağalar ve kuşlarla beslenen tabak büyüklüğünde örümcekler, avlanmamak için yılan taklidi yapan tırtıllar, ağaçların arasından süzülüp maymunları avlayan kartallar, ordu halinde hareket edip önünden

Bir koşar yengeç renkleriyle göz alıyor (üstte).

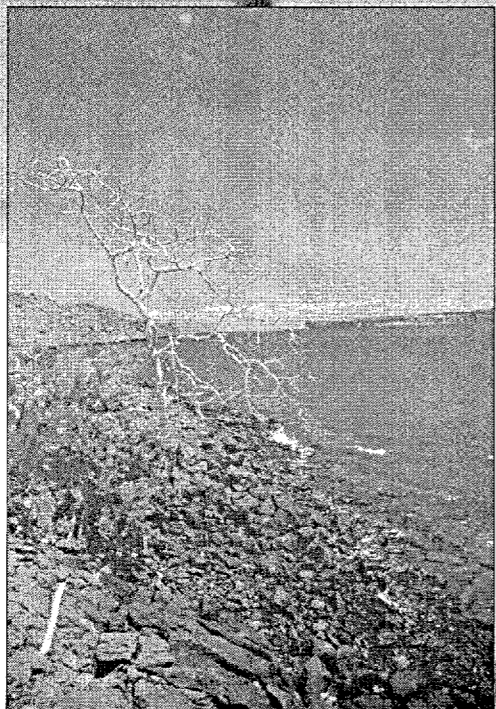
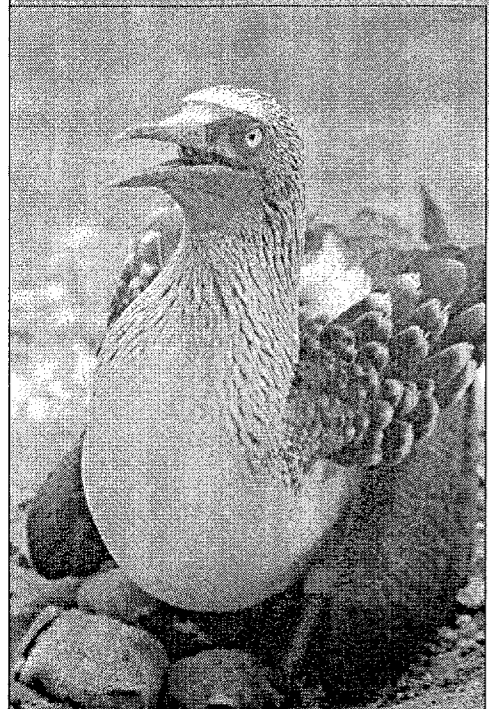
Peru'da ben kulübenin zemininde yatarken üzerimden geçen zehirli yılan bile fotoğrafının çekilmesinden kurtulamadı (üstte).

kaçamayan, herşeyi yiyebilen ordu karıncaları, dokuz metrelik boyuyla timsahları avlayabilen anakondalar ve daha birçok sürpriz her an karşınıza çıkabilir. Milyonlarca canlıya ev sahipliği yapan bu büyüleyici dünya, sanki hayatın ve evrimin inanılmaz potansiyeline bir abidedir ve doğayı seven her insanın mutlaka görmesi gereken bir evrendir.

Benim gibi bir biyolog içinse burası cennetin ta kendisiydi. Birkaç gün doktora tezimle ilgili olarak kuş ve böcek sayım ve gözlemleri yaptıktan sonra, nehirden iki saat uzaklıktaki başka bir araştırma istasyonuna doğru yola koyuldum. Muazzam ağaçların arasından akan ırmakta motorlu kano hızla ilerlerken, külüklerin üstünde dinlenen kaplumbağalar korkuyla suya atlıyor, üzerimden, vücutları kadar büyük gagaları olan Cuvier tuakanları geçiyor, nehir kenarında otlayan domuzları andıran, 90 kilo ağırlığındaki dünyanın en büyük kemirgeni kapibaralar merakla bize bakıyor, karanlığın yavaş yavaş çökmesiyle ortaya çıkan kum renkli çobanaldatanlar da teknenin ışıklarına gelen böcekleri, çevikçe uçarak avlıyorlardı.

Ertesi gün ilk iş olarak araştırma istasyonunun gözlem kulesine çıktım ve muazzam bir Ceiba ağacının etrafına inşa edilmiş, tahtadan gözlem kulesinin tepesinden muhteşem ormanı seyrettim. Alabildiğine uzanan ormanın üzerinden uçan kırmızı - mavi - yeşil Makav papağanları ve ağaçların tepelerinde dolaşan sincap maymunlarının görüntüsü ile bir an bu eşsiz ekosistemin yokolmanın eşiğinde olduğunu unutmuşum neredeyse. Kendim de bir ağacın üst kısmının içinde olduğumdan, normalde çok zor görülebilen, turkuaz kotinga, beyaz boyunlu jacobin ve çıplak boyunlu meyvekarğası gibi egzotik isimli birçok canlıyı da çok yakından izleyebiliyordum. Her ne kadar çok terliyor ve terimdeki tuzdan faydalanmak için beni taciz eden ter anlarından biraz rahatsız oluyorsam da, yine de güneş, yağmur ormanının üzerinde gökyüzünü kan kırmızısına boyayarak batıp yükselen ay tüm ormanı gümüşle kaplayana dek aşağı inmedim. Araştırma yaptığım birkaç gün içerisinde de zamanımın çoğunu bu kulede geçirdim.

Buradaki çalışmamın da sonuna gelmiştim. Diğer istasyona

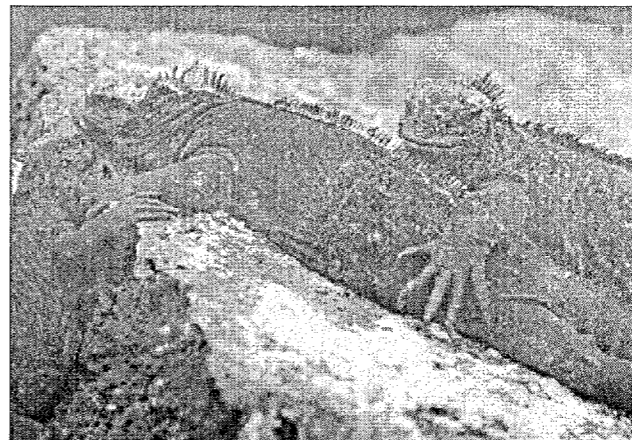

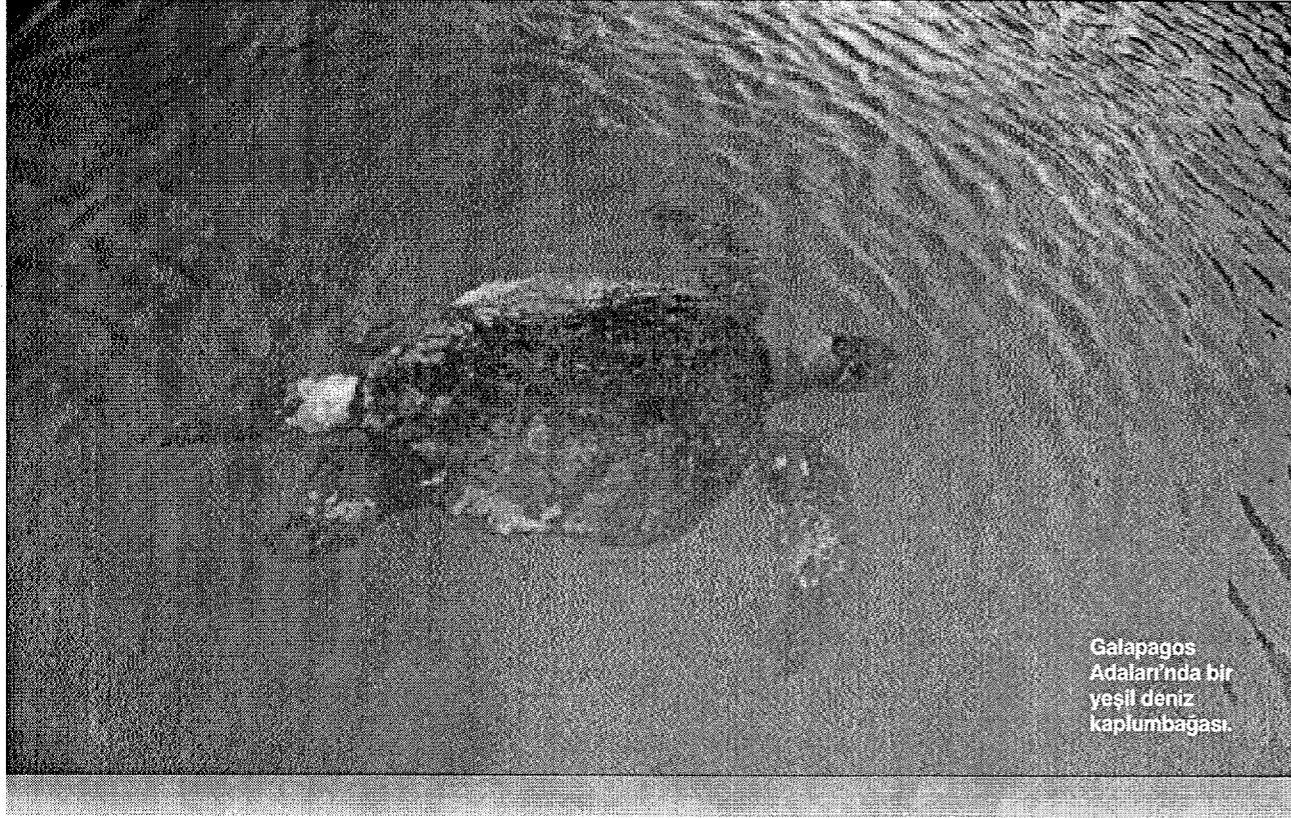
Yavrularını sıcağın koruyan bir mavi ayaklı sümsükkuşu Galapagos Adaları'nda çok yaygın (en solda).

Galapagos Adaları, ~~et~~ yanardağlarından püsküren lavın/siyah bazalta dönüşmesiyle oluşmuş (solda).

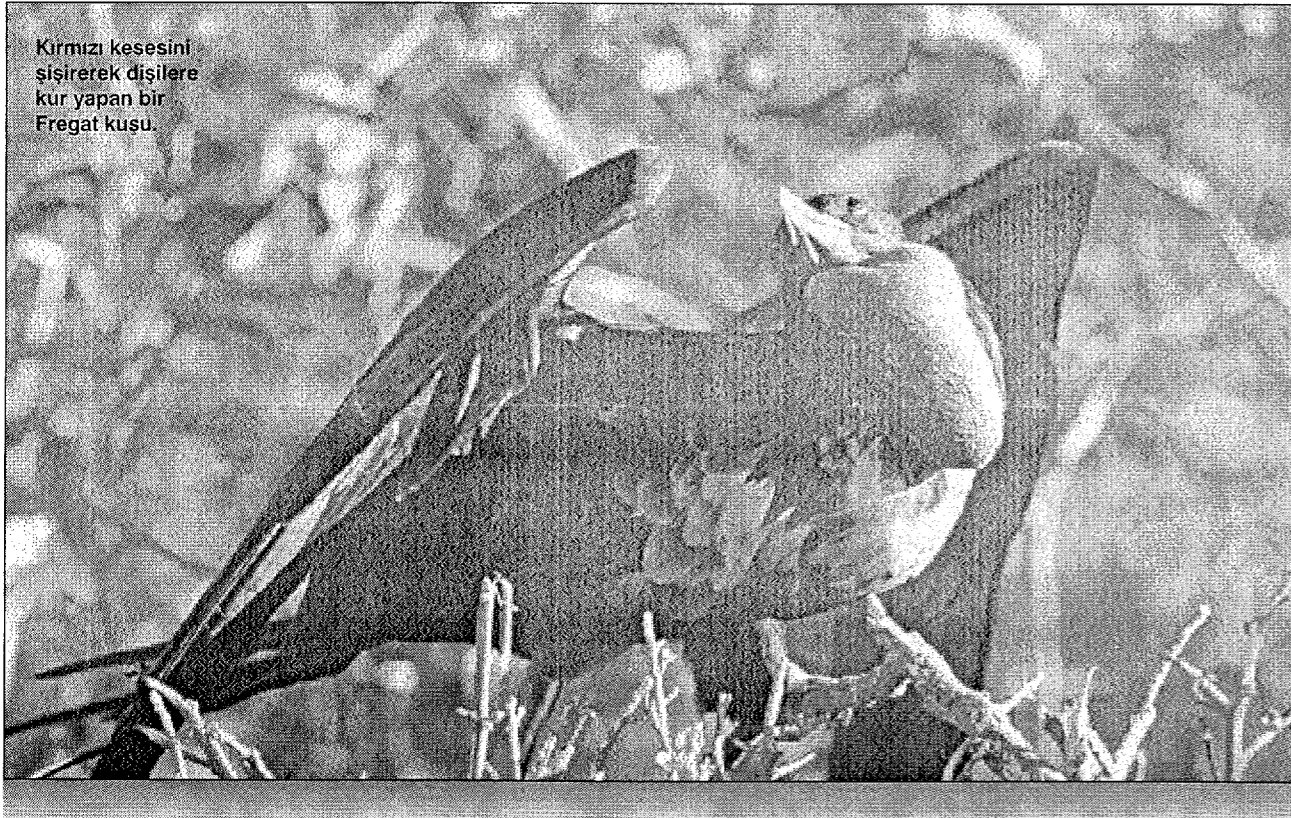
Galapagoslar'a özgü deniz iguanaları (sağda)

Sudon

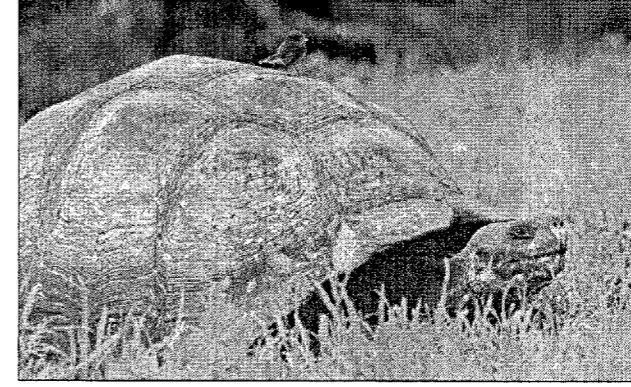

Galapagos Adaları'nda bir yeşil deniz kaplumbağası.

Kırmızı kesesini şişirerek dişilere kur yapan bir Fregat kuşu.

Bir ateş kırmızısı sinekkapan, soyu tehlikede olan dev Galapagos kaplumbağalarından birinin sırtından avladığı böcekleri daha iyi görebiliyor (üstte).

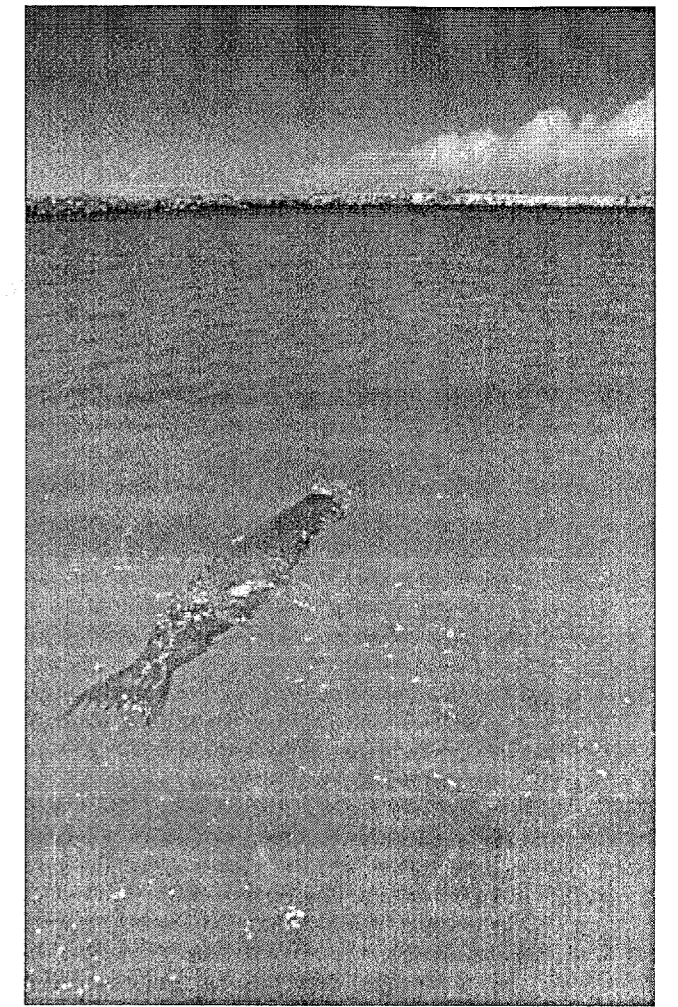
Bir Galapagos deniz aslanı denizin tadını çıkarıyor (sağda).

dönüp son gecemi orada geçirdim. Son gece de kudretli bir tropik fırtına tepemizde patladı. Böyle fırtınaların ihtişamına başka hiçbir yerde rastlanamaz. Sanki yanımızdan geçen nehir üzerimize boşalmaya karar vermişti. Perde şeklinde inen yağmurda, değil dışarı çıkmak, iki metre ilerisini görmek bile imkansızdı. Odamda büyük bir keyifle ormanın kanı olan yağmurun inmesini dinlerken duyduğum bir ses heyecandan tüylerimi diken diken etti. Bu öksürükle karışık kükreme, Amazon Ormanları'nın efendisi jaguarın ta kendisiydi. Her ne kadar normalde çok ender olan jaguarın, bozulmamışlığı nedeniyle arada bir Yasuni'de görüldüğünü duyduysam da, bunu hiç beklemiyordum. Bu sesle tam anlamıyla yağmur ormanının kalbinde olduğumu hissettim. Giderek yok olan ve böylesine saf haliyle görülmesi çok zor olan Amazon ormanı, bu gürleyen yağmurun içinden gelen jaguarın kükremesinde özetlenmişti. Bundan iyi bir veda olamazdı.

Doğal evrim laboratuvarı Galapagos Adaları

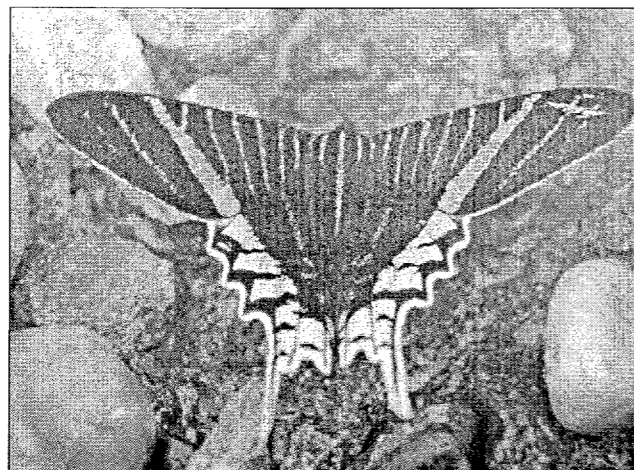
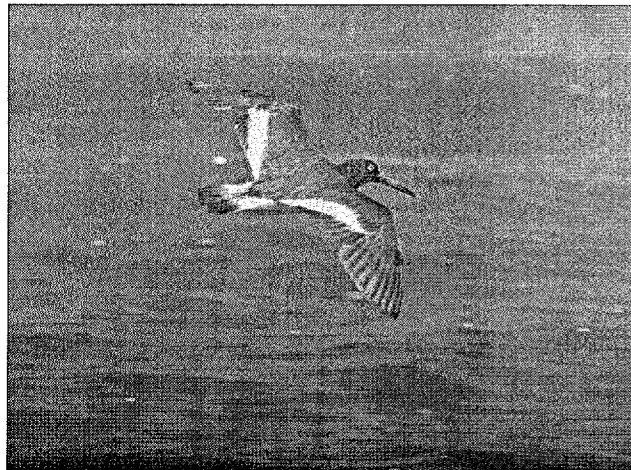
Artık Ekvador'dan ayrılma zamanım yaklaşmıştı. Bu güzel ülkede planladığımdan çok daha fazla zaman harcamıştım. Yine de evrim teorisini ilk ortaya atan Charles Darwin'e ilham kaynaklığı etmiş, evrimin canlı laboratuvarı olarak tanınan ve avlanmadıkları için insanlardan korkmayan canlılarıyla dünyaca ünlü Galapagos Adaları'na gidememenin üzüntüsünü yaşıyordum. Gerek uçak bileti gerekse tur fiyatları çok pahalı olduğundan bu imkansız görünüyordu. Yine de son bir kere denemeye karar verip, Ekvador'un en büyük şehri Guayaquil'e gittim. Belki Galapagos'a giden ucuz bir gemi bulabilirdim. İki günlük bir aramadan sonra beklediğimden de daha iyisi oldu ve Galapagos'a giden bir yat buldum. Yeni Zellandalı Sean ve Heather, onlara yardımcı olmam koşuluyla beraber Galapagos'a gidebileceğimi söyledi. Pasifik Okyanusu'nda üç gün süren güzel bir yolculuktan sonra, en sonunda bu gizemli adalara varmıştık.

Galapagos Adaları Milli Parkı koruma altında olduğundan, birçok yeri ziyaret etmek yasak ve serbest yerlerin çoğu da ancak rehberle ziyaret edilebiliyor. Birden çok ada olduğu için de, lisanslı bir rehberi olan bir tekne turuna katılmak en iyi seçenek ve bu en ucuz Galapagos'dan yararlanabilir. Geldiğim yatın adalarda

dolaşma izni olmadığından, adaların "başkasabası" Puerto Ayora'da indim ve günlüğü 50 dolardan, o akşam ayrılacak bir tekne buldum. Charles Darwin araştırma istasyonunu ziyaret ettikten sonra da rehbersiz gidilebilecek tek ziyaretçi yeri olan Tortuga Bay'e (Kaplumbağa Koyu) gittim. Buraya yürüdüğüm üç kilometre esnasında da, hem adanın alçak kesimlerine hakim olan Opuntia kaktüslerini, hem de dünyaca ünlü Galapagos ispinozlarının değişik gagalara sahip çeşitli türlerini beslenirken gördüm. Yine de altın kumlu sahile vardığımda, en sonunda denize atlayıp sıcağından kurtulacağımdan dolayı mutluydum. Ama denizde bana eşlik eden biri daha vardı. Normalde deniz dibindeki yosunlarla beslenen dünyanın tek denizcil sürüngenini olan bir deniz iguanası da benimle beraber yüzüyordu. Bu ilginç canlıyı bir süre izledikten sonra kumsala çıkıp dinlendim. Karanlık basarken döndüm ve aceleyle çantamı topladıktan sonra Galapagos'u gezeceğim tekneye atladım.

Bu üç günlük tur, hayatımın unutulmaz tecrübelerinden biriydi. Sahillerdeki dost canlısı fok balıklarından balık peşindeki pelikanlara, lav martısı, Galapagos güvercini, Galapagos alaycıkusu, lav balıkçısı gibi sadece Galapagoslar'da bulunabilen ender kuşlardan patlayan yanardağlardan çıkan lavların bazaltla dönüştürdüğü, başka bir gezegeni andıran adalara,

Gizemli Machu Picchu, sislerin arasından yükselir (üstte).

Peru'da sıkça görülen Amerikan istiridyecikuşu (en solda).

Tropikal kelebekler bir başka güzeldir (solda).

Yağmur ormanlarında göz alıcı bir bitki (sağda).

zümrüt rengi bir gölde çiftleşen deniz kaplumbağalarından boynundaki kan kırmızısı keseyi şişirerek dışısına kur yapan fregat kuşlarına kadar doğanın binbir yüzünü gördüm.

Soğuk Humboldt akıntısının buraya kadar çıkması nedeniyle dünyanın en kuzeyde yaşayan penguenleri olan endemik Galapagos penguenlerinin etrafında yüzmesinde olduğu gibi, hayvanların çok az yerde görülebilecek kadar insanlardan korkusuz olması nedeniyle, onları rahatsız etmeme koşuluyla çok yaklaşabildim ve kendimi Galapagos'un doğasının tam bir parçası gibi hissettim. Tekne, Santa Cruz adasına geri döndükten sonra da adanın üst kesimlerdeki dev kaplumbağa koruma alanını ziyaret edip dinozorlar çağından gelmiş oldukları izlenimini veren bu azametli canlıları izleme şansına sahip oldum. Adadaki son günümde de bir scuba dalış gezisine çıkarak, deniz aslanları ve deniz kaplumbağalarıyla yüzme keyfini tatmanın yanında, mermer, altın ve kartal vatozları ile, beyaz uçlu, çekikbaş ve Galapagos köpekbalıkları gibi birçok büyüleyici deniz canlısını da çok yakından gördüm. Bu inanılmaz haftadan sonra anakaraya dönmek çok zor oldu fakat bu adalara geri döneceğimi biliyordum. Ne de olsa daha görmediğim dört ispinoz türü ve uçamayan karabatak vardı.

Peru yolunda

İki hafta sonra Guayaquil'e döndüğümde, bu adaları görmekten duyduğum sevinç ve ayrılmanın üzüntüsü, beni melankolik bir ruh haline sokmuştu ve kendimi hemen dışarı attım. Guayaquil, birkaç ilginç müzesi ve tarihi binası olsa da pek emniyetli olmaması ve turistlere fazla hitap etmemesi nedeniyle pek ziyaret edilen bir yer değildir ki bu da benim buraya geliş sebeplerimden birini oluşturuyordu. Diğerleri ise yakındaki bir doğal parktı. Yine de şehrin kendine özgün bir havası ve ilginç mimariye sahip binaları vardı. Fakat bunları takdir etmeye pek fırsatım olmadı. Aniden bastıran sağanak yağmur, kısa bir süre içinde mazgalların da

tıkanmasıyla bütün yolları bir metre su ile kapladı ve diz boyu suların içinde yürüyerek kendimi otelime zor attım. El Nino gerçekten de kendisini gösteriyordu.

Ekvador'dan ayrılma zamanı gelmiş de geçmişti. Podocarpus Milli Parkı ve Buonevista'da çok ender bazı türleri inceledikten sonra, otobüsle Peru sınırına geldim. Artık daha endişeliydim çünkü Peru'nun hırsız ve yankesiciyle dolu olduğunu ve birçok ziyaretçinin soyulduğunu duymuştum. Beş dolar isteyen sınır polisinden, üç kağıtçı para bozuculardan ve normalin 10 katı fiyat isteyen dolmuş şoförlerinden kendimi kurtarıp, Trujillo kasabasına doğru yola çıktım. Ertesi sabah Trujillo'nun özgün koloni mimarisini inceleyerek geçirdikten sonra, Inka öncesi uygarlıklar tarafından yapılmış, etkileyici resimleriyle dünyaca ünlü "Ay ve Güneş Tapınakları"na, sonra da Chan - Chan şehrine gittim. Batan güneşin kızzığı altında, çamur tuğlalardan inşa edilmiş bina ve tapınakların Peru'nun kıyı bölgesini kaplayan çölden yükselişini gördüğümde, kendimi kayıp bir uygarlığı yeni keşfetmiş bir arkeolog gibi hissettim. Bu etkileyici uygarlık bile çöl rüzgârlarının savurduğu kumlarla tarihin derinliklerine gömülmeye mahkum olmuştu. Burası herşeyin geçiciliğine adanmış bir abideydi sanki.

Cordillera Blanca'nin muhteşem dağları

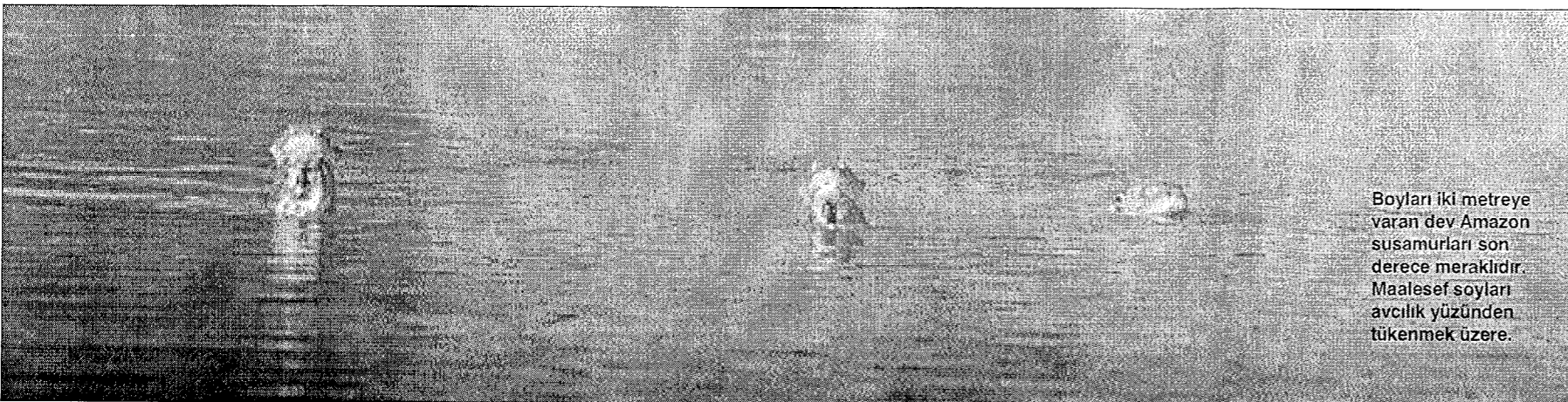
Ertesi gün Cordillera Blanca (Beyaz Sigradalar) bölgesine vardım. Peru'nun ve dünyanın ekvatoryal bölgelerinin en yüksek dağı olan Huascaran Dağı (6768m) Milli Parkı'nı da içine alan bu bölgede güzel ve ihtişamlı birçok dağ var. Bunların arasında, birçok dağcının dünyanın en güzel dağı olarak gördüğü Alpamayo da (5947m) var. Bu bölgede tırmanmak ve kamp yapmak için kendimi zor tutuyordum ve hemen ertesi sabah güzel Huaraz şehrinde ayrıldım. Minibüsle bu bölgenin kalbinden geçecek olan üç günlük yürüyüşümün başlangıcına doğru ilerlerken önümüzde yükselen Huascaran nefes kesiciydi. Daha sonra irtifa kazanınca, manzaraya dağ gölleri ve sarp duvarlar da eklendi. Altı kıtadaki gezilerim esnasında şimdiye kadar bu kadar etkileyici dağlar görmemiştim. Ama daha etkileyici görüntüler beni bekliyordu.

Sis, yağmur ve karanlık altında zar zor vardığım Chacaraju'nun (6112 m) dibinde soğuk bir gece geçirdikten sonra, sabah dağın dibindeki göle çıktığımda karşıma çıkan görüntü insanın kalbini durduracak azameteydi. Şeffaf turkuaz -

Peru yağmur ormanında bir uluyan maymun.

Boyları iki metreye varan dev Amazon susamurları son derece meraklıdır. Maalesef soyları avcılık yüzünden tükenmek üzere.

lacivert suyu olan muhteşem bir dağ gölünün öbür kıyısından yükselen Chacaraju'nun bir giyotin kadar keskin bir profili vardı ve zirvesini kaplayan buzullarla beraber, gölde yansısıyla ortaya çıkan benzersiz görüntü, Huascaran da dahil etraftaki birçok dağla beraber tam anlamıyla nefes kesiciydi. Buradan çok güçlükle ayrıldım ama daha Pisco (5800m) tırmanışı beni bekliyordu. Ana kamp yerini birkaç kilometre geçtikten sonra çadırımı kurdum. Sabahın çok erken saatlerinde başlayan zirve tırmanışı öğleye doğru sona erdiğinde, Cordillera Blanca'nın muhteşem görüntüleri benim en büyük ödülümüdü. Huascaran ve Chacaraju'nun yanı sıra, Huandoy (6395 m), Chopicalqui (6354 m) ve daha birçok dağ tüm görüş alanımı kaplıyordu. Burası gerçekten bir dağcılık cennetiydi.

Ertesi sabah, tekrar eşsiz dağ manzaraları eşliğinde, 4900 metrelik bir geçidi aşarak diğer taraftaki vadiye girdim. Birkaç azgın köpekle heyecanlı karşılaşmalarım olduysa da, sorunsuz bir şekilde vadinin yukarısına doğru ilerledim. Günün sonuna doğru saptığım bir patika, büyük bir hataydı. Ertesi gün saatlerce çalılarla boğuşarak katettiğim dik yamaçların bana öğrettiği gibi, yalnız yolu seçmişim ve bunun bedelini, yüksek bir dağ geçidine saat 16:00 gibi gelip doyuya tutularak ödedim. Etraftaki dağların güzelliği bile, iliklerime kadar ıslanmanın getirdiği titreme nöbetini durduramıyordu. Bitap bir şekilde gece 21:00'de uyku tulumumun yumuşaklığına kendimi bıraktım.

Ama Cordillera Blanca'daki son sabahım çok iyi başladı. Muhteşem Alpamayo ve diğer birçok zirve güneşin altında parlıyordu ve Coshapampa kasabasına kadar süren

yürüyüş güzel bir bitiş oldu. Dünyanın en büyük çiçeklerinden dört beş metrelik Puyo Raimondiler'i görüp, çok kolay olan Nevado Pastoruri'ye (5400m) de çıktıktan sonra, Lima'ya doğru yola koyuldum. Koloni mimarisinin güzel örnekleri olsa da, emniyetli olmayan ve sıkıntı verici bir havaya sahip Lima'dan bir an önce ayrılıp, Paracas Milli Parkı'na gittim. Gezimin en büyük felaketinin burada olacağını önceden bilemezdim tabii.

Büyük felaket

Sabah 03:00'te Pisco'ya vardığımda yorgunluğum iyice artmıştı. Günlerdir bir yataкта yatmamıştım. Bir bağırsak enfeksiyonundan dolayı bitkin düşmüş, susuz ve açtım. Paracas Adaları'na giden en ucuz turu ararken, birkaç dolardan kar etmek için limana gitmeye karar verdim. Sırtımda 50 kiloyu geçen yüklerle yarım kilometre yürüdüktan sonra kendimi bir minibüse zor attım. Tüm eşyalarımı bir koltuğa yığdım ve sırt çantamı arkadaki koltuğun altına koydum. Yarım dakika sonra eşyalarımın baktığımda, fotoğraf çantamın olmadığını farkettilim. Gözlerime

Manu Milli Parkı'nın Amazon ormanında bir yakalı orman domuzu.

inanamadım. Her yeri arayıp dışarı fırladığımda artık çok geçti. Hemen yanımdaki adam nasıl olduysa kalkıp çantamı almış ve öndeki koltukta oturan Kanadalı arkadaşımın da yanından geçerek minibüsten çıkmıştı. Hayatımda kendimi bu kadar çaresiz ve mahvolmuş hissettiğimi hatırlamıyorum. Gözümde öfke yaşları geldi. O an o adamı bulsam ellerimle parçalayacağımdan hiç şüphem yoktu. Hayatımın en önemli parçalarından biri olan fotoğraf malzemem artık yoktu. Ayrıca Cordillera Blanca'da çektiğim tüm olağanüstü dağ manzaralarının ve Ekvador'da çektiğim bazı eşsiz kuş fotoğraflarının olduğu sekiz rulo da gitmişti.

Tüm çabalarım boşa çıktı ve ne malzememi bulabildim, ne de polis raporuna rağmen sigortadan herhangi bir para alabildim. Yürüyen bir ölü gibi Lima'ya döndüm. Karaborsada makinelerimi, lenslerimi aradım, acımı unutmak için günlerce ölü gibi uyudum. Bir hafta sonra kendimi toparlamaya karar verdim. O sırada Lima'da bulunan doktora öğrencisi bir arkadaşımın, satmak istediği fotoğraf makinesini ve 400 mm'lik lensini, paranın dörtte

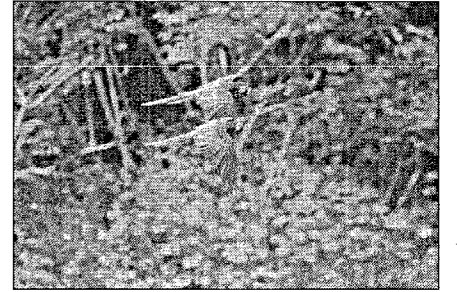
Manu'da kil yemeye gelmiş rengarenk Makaw papaganları.

Yağmur ormanlarının mücevherleri Makaw papaganları (üste sağda).

Manu'da bir kahverengi Kapuchin maymunu dişlerini gösteriyor (sağda).

Üçünü sonra ödemek koşuluyla satın aldım. Artık manzara resimleri çekemeyecektim ama en azından gördüğüm canlıları kaydedebilecektim. Herşeye rağmen vazgeçmemeye ve bu projeyi tamamlamaya kararlıydim.

Bir sonraki hedef, görmeyi çok istediğim Manu Milli Parkı'ydı. Zamanım azdı ve Sendero Luminoso (Parlayan Patika) gerillalarının yol kesme tehlikesi olduğu için kullanılması tavsiye edilmeyen Nazca - Cuzco yolunu kısıtlı nedeniyle seçtim ve hiçbir yabancı görmemenin mutluluğuyla 24 saat sonra bir zamanlar Inka uygarlığının başkenti olan Cuzco'ya ulaştım.

Gizemli Machu Picchu

Cuzco güzel bir şehir. Tarihi binalar ve işgalci İspanyollar'ın yıktığı Inka tapınağının zemin taşları üzerine inşa edilmiş kiliselerle çevrili güzel bir meydanı var. Inka ve koloni mimarisinden birçok örnek görülebilir. Arkadaşım Perulu araştırmacı Thomas Valqui sayesinde Panticolla Tours ve Manu Expeditions şirketleri, onların turist gruplarıyla Manu'ya gitmeye izin verdiler. Beklemem gereken birkaç günde de dünyaca ünlü, İnkalar'ın "kayıp şehri" Machu Picchu'ya gittim.

1911'de arkeolog Hiram Bingham'in cangıl tarafından yutulmuş bir şekilde keşfettiği bu şehir, Amazon'un kaynağı olan Urubamba Nehri'nin kıyısından dimdik bir şekilde 800 metre yükselen bir yamacın tepesinde, stratejik açıdan çok iyi bir konumda kurulmuş. Amacı tam bilinmeyen, bir dini veya askeri merkez olduğu öne sürülen Machu Picchu, Inka taş işçiliğinin en iyi örneklerini ve Inka mimarisinde görülen tek yuvarlak binayı da içinde bulunduruyor. Tekerleği bile kullanmayan İnkalar'ın dev

granit parçalarını birbirlerine mükemmel uyacak şekilde kestiklerini görmek gerçekten çok etkileyiciydi. Tabii ormanla kaplı sarp yamaçların arasında yükselen bu şehrin kendisi de bir dünya harikası.

Döndüğümde en sonunda ayrılma vakti gelmişti. 3500 metrelik Cuzco'dan 500 metredeki Atalaya'nın kıyısına iniş, gerek nehirlerle, şelalelerle ve sisli ormanlarla kaplı dağ manzaraları, gerekse bitki örtüsünün yüksekliğe göre değişimini görmek açısından çok etkileyiciydi. Yolu kapayan bir heyelanı da 60 kişi dört saat uğraşarak kısmi olarak temizleyip üzerinden geçtikten sonra, en sonunda Madre de Dios'un kıyısındaki Atalaya'ya geldik. Ertesi gün bizi ormandaki kampa götürecek tekneyi bekleyerek geçti.

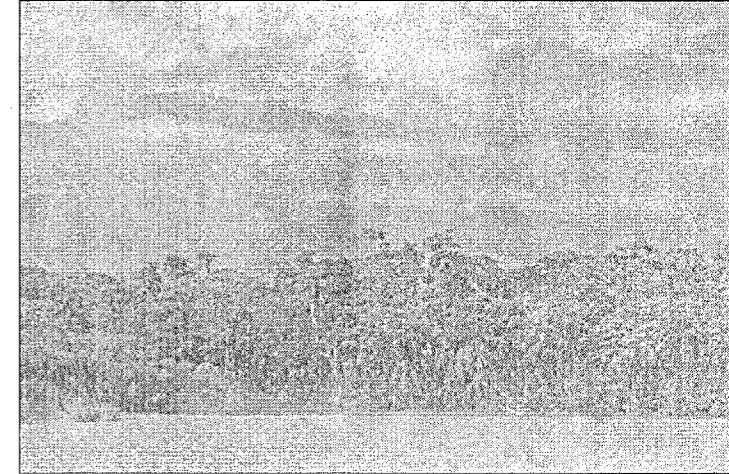

Ölümler göz göze

Yine de heyecan eksik değildi. Kulübenin zeminine uzanmış kuş rehberimi okurken aniden omuzuma bir şey dokundu. Başımı çevirdiğimde, sarı bir yılan 10 cm uzaktan gözlerimin içine bakıyordu. Onu korkutup tepkisini çekmemek için nefesimi tuttum ve hiç kımıldamadım. Yılan boynumun üzerinden sürünmeye başladı, gövdemden aşağı doğru indi. Pantolonumun yırtık olan diz kısmından içeri girdi, paçamdan çıktı ve geldiği yolu izleyerek, gözlerimin içine baka baka tekrar yüzüme doğru geldi, omuz hizamdan tahtaya indi. Etrafta bunu izleyenler de donmuştu ve ancak yerimden fırlamamla herkes rahat bir nefes aldı. Bir sopayla kabinden çıkarmaya çalıştığımız yılanın bir kobra gibi kafasını kaldırıp, boyun altını şişirip sopaya saldırmasından, parlak renginden ve yöre yerlilerinin söylediğinden anlaşıldığı üzere çok zehirli bir türdü ve gerçekten ucuz atlatmışım.

Bir dünya harikası: Manu

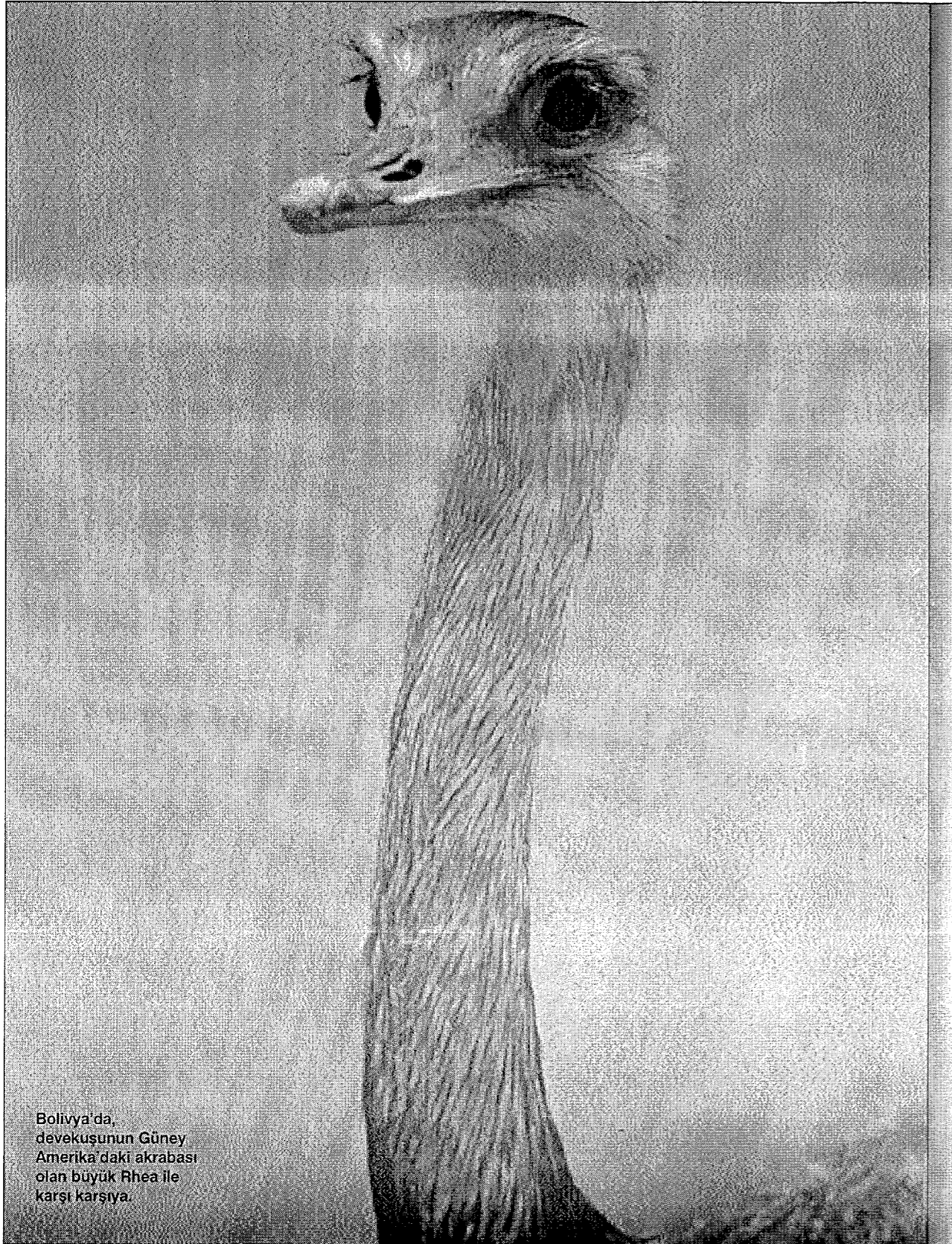
Günler sonra Panticolla araştırma istasyonuna vardığımızda, sanki eve gelmiş gibiydim. Hemen kendimi ormanın içine attım ve daldan dala zıplayan Monk Saki maymunlarını, dişilere kur yapan

Bolivya'nın eşsiz Alto Madidi tropik yağmur ormanı (üstte).

Bolivya'nın özgün Yungas ormanında mücevheri andıran bir altınboyunlu meyvekuşu (solda).

ateş başlı Manakin kuşlarını, meyve yiyen ötücü guanları zevkle izlemeye başladım. Bu ilk hevesle ve pusulamın olmasının verdiği güvenle, patikanın yavaş yavaş belirsizleşmesine pek dikkat etmedim ve bir süre sonra patikanın kaybolmuş olduğunu farkettim. Hemen pusulamı çıkarmak istedim ama pusulam da düşmüştü. Bir anda içimi büyük bir korku sardı. Etrafımda yüzlerce kilometrekare orman ve sadece bir yerleşim yeri vardı ve dümdüz ormanda bunun hangi yönde olduğunu bilmiyordum. İstasyondaki üç kişinin de beni bulmalarının hemen hemen imkansız olduğunu gayet iyi biliyordum. Burada ölebilirdim. Hemen kendimi toparladım ve en yakın dereyi buldum. Eğer bunu takip edersem büyük ırmağa çıkacağımı ve eninde sonunda büyük ırmağın kıyısındaki araştırma istasyonunu bulacağımı biliyordum. Devrik ağaçların altından ve üstünden, göğsüme

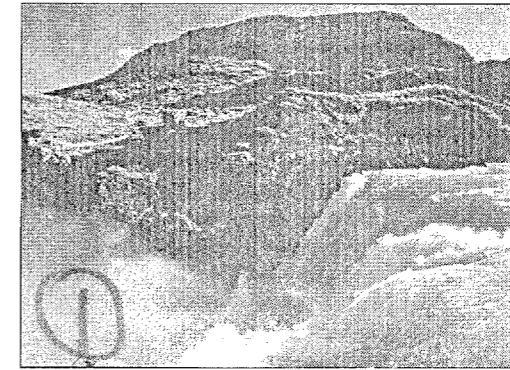

Bolivya'da,
devekuşunun Güney
Amerika'daki akrabası
olan büyük Rhea ile
karşı karşıya.

kadar çıkan suda iki saat gittikten sonra korktuğum başıma geldi ve dere bir bataklıkta bitti. Yine de uzaktaki sazlık büyük ırmağı işaret ediyordu ve yoluma devam ettim. İçinde piranhaların, dokuz metreye varabilen anakondaların ve çamurda yatan, üzerine basılınca 600 voltluk elektrik yayan yayınbalıklarının olduğu bataklıkta, zaman zaman boynuma kadar batıyor, bazen de sadece tripotumun üzerinde durarak kafamı çamurun yukarısında tutabiliyordum. Bu şekilde bir kilometreden az bir mesafeyi bir saatte katettikten, geçit vermeyen ve insanı jilet gibi kesen sazların arasından geçtikten sonra en sonunda zor seçilebilen bir patika buldum ve takip etmeye başladım. Üç saat yürüdüktan sonra nehir kıyısında iki kişi gördüm. Bir insan görmekten, daha önce hiç bu kadar mutlu olduğumu hatırlamıyorum. Bu yerlilerin kanolarıyla, farketmeden 12 kilometre uzaklaştığım kampa geri döndüğümde yorgunluk, rahatlama ve mutluluk birbirine karışmıştı. Kamptakiler, hem mantıklı hem de şanslı olmasaydım sonsuza kadar kaybolmuş olacağımı söylediler ve böylece yağmur ormanının bana verdiği en büyük ders tamamlanmış oldu.

Manu'da geçirdiğim üç hafta, bu ilk günün tersine hayatımın en güzel günlerindendi. Panticolla'dan sonra, Manu Nehri'nin Madre de Dios Nehri'yle buluştuğu Boca Manu'da birkaç gün geçirdim ve

Torres del Paine'deki Cuernos del Paine (üstte).

Patagonya'da görkemli bir şelale (solda)

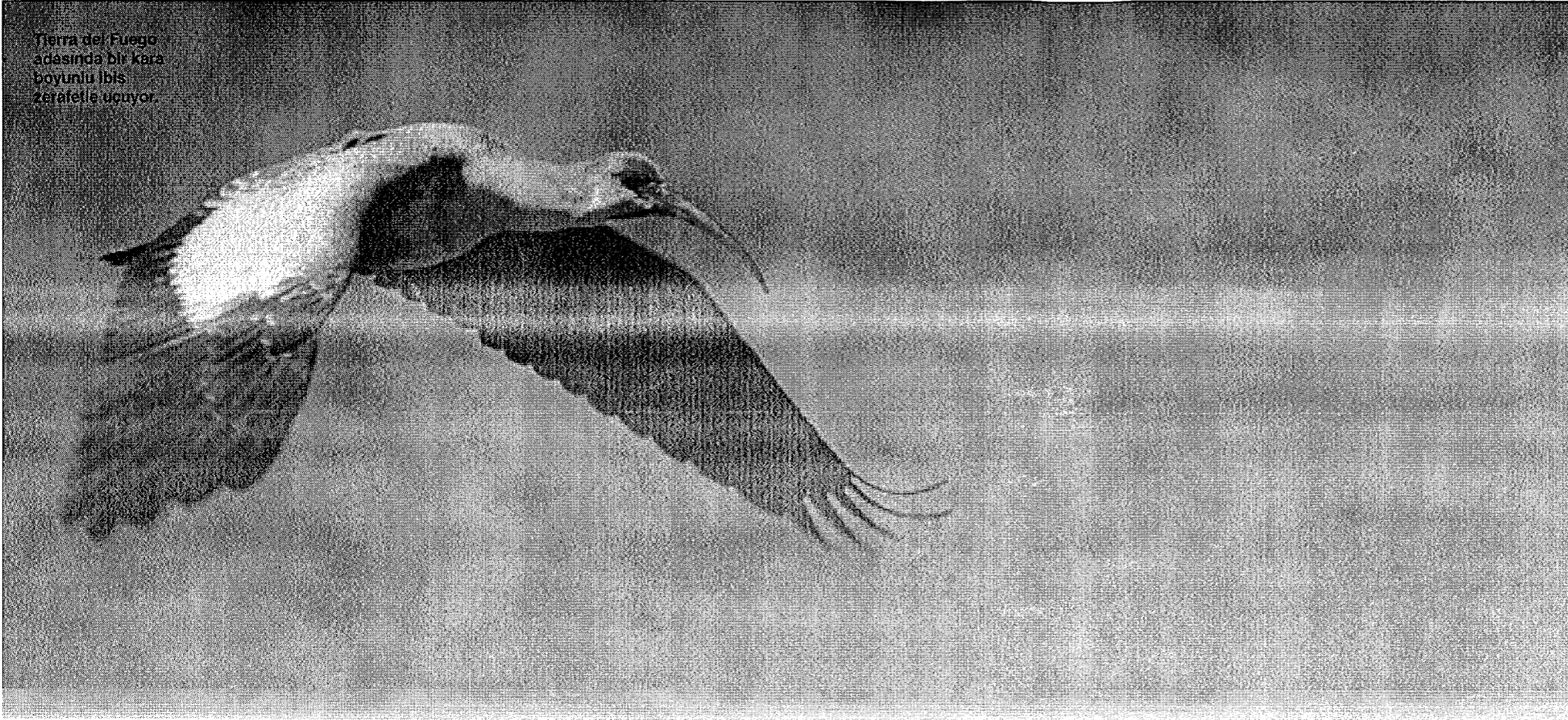
daha sonra Manu Expeditions'ın araştırma istasyonuna gittim. Burası hayatımda gördüğüm yağmur ormanlarının en etkileyicisiydi. Normalin aksine, burada birçok tür memeli ve kuşu görmek çok kolaydı ve Tamandua (ağaç karıncayıeni), halkalı orman domuzu, gri ve kırmızı Cali geyikleri, siyah, beyaz ve cüce

Kaimanlar (Güney Amerika timsahı), dev susamurları, tembel hayvan, tapir, kahverengi Kapuchin maymunu, sincapmaymunu ve daha birçok harika canlıyı gözlemleyebildim. Hayatımın en güzel yılbaşısını da burada geçirdim. İlk kez yılbaşında 22:00'de yatıp 05:00'te kalktım ve ormanda gözleme çıktım. Burada yaklaşık iki hafta araştırma yaptıktan sonra nehir yoluyla Puerto Maldonado'ya geldim ve yağmur ormanının üzerinden Cuzco'ya uçtum.

Derin kanyonlardan yüksek La Paz'a

Peru'dan ayrılmadan önce, Arequipa yakınlarında, El Misti (5822m) ile Chacahani'ye (6075m) tırmandım ve dünyanın en derin ikinci kanyonu olan Colca Kanyonu'na (üç kilometrenin üzerinde) gittim. Daha sonra 3812 metredeki Titicaca Gölü'nün

Tierra del Fuego
adesinde bir kara
boyunlu ibis
zerâfetle uçuyor.

kıyısında bulunan Puno şehrinden, Bolıvyâ'nın başkenti La Paz'a geçtim. Yaklaşık 4000 metredeki bu dünyanın en yüksek başkentine gelen birçok kişi gibi yükseklikten rahatsız olmamamın bu şehri gezmemde çok faydalı oldu. Yarısından fazlasını oluşturan yerli (yani ataları İspanyol sömürgesi öncesi yerlileri olup İspanyol kanı olmayan) nüfusuyla Amerika'nın en "yerli" ülkesi olan Bolıvyâ'nın sokakları da, etkileyici kıyafetleriyle dolaşan yerlilerle doluydu. Sık sık olduğu gibi, ben oradayken de yerliler, eşit olmayan çalışma koşullarını protesto etmek için sokaklara dökülmüştü.

Yağmur ormanından Patagonya'ya

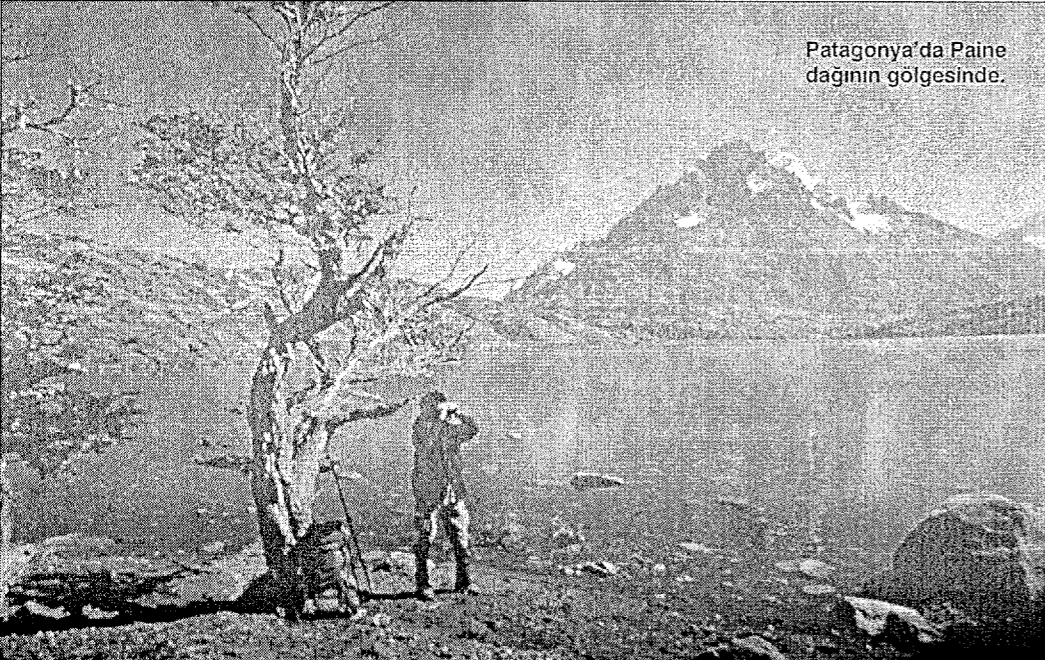
Yağmur ormanı maratonunun son durağı Alto Madidi Milli Parkı'ydı. Yine Thomas Valqui'nin tavsiyeleriyle, Ecobolıvyâ kuruluşu, özellikle de Rosamaria çok yardımcı oldu ve onların ekibiyle Alto Madidi'deki araştırma istasyonlarına gidebildim. Bir kez daha And Dağları'ndan Amazon Ormanı'na indim ve en sevdiğim yolculuk tipi olan motorlu kanoyla tekrar nehre açıldım. Araştırma istasyonuna varır varmaz yaptığım kısa bir tur, Manu gibi Madre de Dios Nehri havzasında olan burasının da, canlı türleri açısından orası kadar zengin olduğuuydu. Bu müthiş çeşitlilikten etkilenmemek imkansızdı. Ertesi gün gittiğimiz kırmızı - yeşil Makav papağanlarının yuvalandığı kayalıklar daha da etkileyiciydi. Bu dik yarıların içinde yuvalanan papağanlar, büyük bir renk cümbüşüyle ormanın üzerinden uçuyor, birçok diğer büyüleyici canlı gibi, yağmur ormanının korunmasının önemini ortaya koyuyorlardı.

İlerleyen günler de benzer güzellikte geçti ve en sonunda buradaki araştırmam da sona erdi. Maalesef La Paz'a geri dönüş çok zorlu bir tecrübe oldu. Zaman darlığı nedeniyle ertesi günkü otobüsü beklemedim. Boş yer olmayan kırk dökük bir otobüste, yerde oturarak, 1000 metreye ulaşan uçuşlarından ayda ortalama iki otobüsün uçuşu nedeniyle Dünya Trafik Örgütü tarafından 1996'da dünyanın en tehlikeli yolu ilan edilmiş La Paz - Rurrenabaque yolunu terleyerek, 4600 metredeki El Cumbre geçidini de donarak katettim.

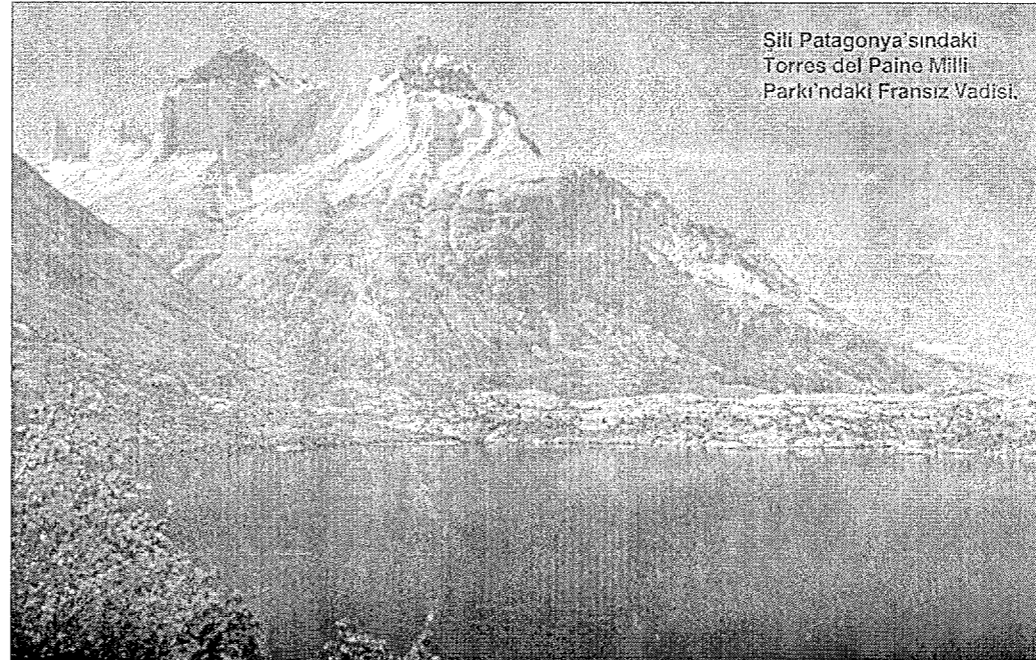
Daha sonra kuşçu arkadaşım Frank Rheindt ile buluşup La Paz etrafındaki, birçok özgün kuşun bulunduğu Yungas ormanlarında birkaç gün boyunca kuş gözledik. Daha sonra ben Villa Tunari'ye giderek dünyanın mağaralarda yaşamaya en iyi uyum sağlamış kuşu olan yağkuşunu gördüm ve Güney Amerika'nın en iyi doğal yaşam bölgesi olan jaguarları, timsahları ve kuşlarıyla ünlü Bolıvyâ - Brezilya sınırındaki Pantanal'a gitmek üzere Santa Cruz'a geçtim. Maalesef yağışlı mevsim olması nedeniyle buraya gitmenin çok zor olacağını öğrendim ve zamanımın da azalıyor olması nedeniyle geri dönüp Şili'ye geçmeye karar verdim. Huayna Potosi'ye de (6025m) tırmandıktan ve beni "uyuşturucu arayan polis" numarasıyla soymaya çalışan taksici ve arkadaşlarından da "hemen karakola çek" diye kurtulduktan sonra, Orura'dan Şili'nin Arica kasabasına geçtim.

İki ülkenin konuştuğu İspanyolca gerçekten çok farklıydı ve ilk birkaç gün anlaşmak biraz güç oldu. Yine de bu beni büyük otostop maratonuna girişmekten alıkoymadı. Şili'nin en güneyindeki Punta Arenas'a gitmek için geçtim yolun kenarına. Bundan sonraki sekiz gün bayağı zorlu oldu. Her ne kadar en başta şansım yaver gidip bütün gece çakılların içinde oturmama acıyan bir otobüs şoförünün bir arkadaşı sayesinde Iquique'den

Patagonya'da Paine
dağının gölgesinde.

Şili Patagonya'sındaki
Torres del Paine Milli
Parkı'ndaki Fransız Vadisi.

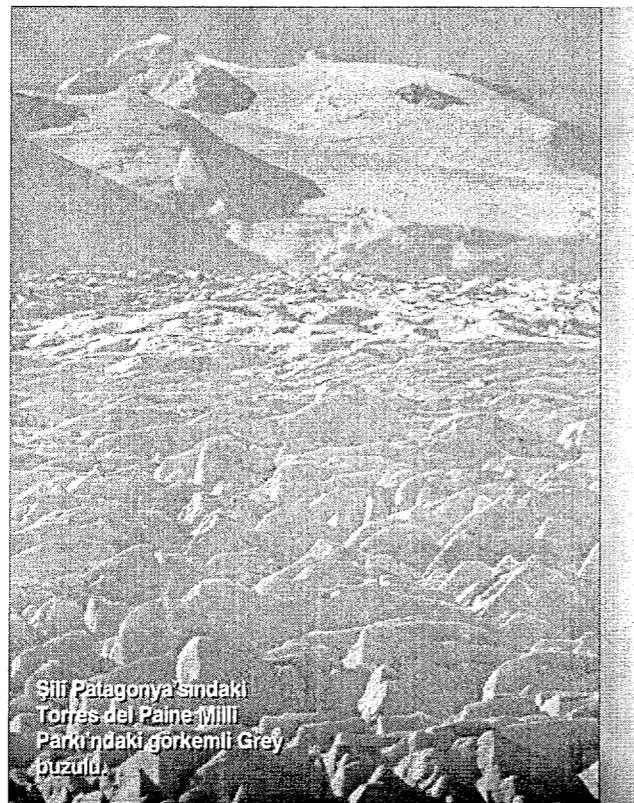

And Dağları'nın efendisi bir Kondor.

Antarktika yolunda Drake Denizi, dünyanın en dalgali denizlerindedir.

Şili Patagonya'sındaki Torres del Paine Milli Parkı'ndaki görkemli Grey buzulu.

Santiago'ya giden lüks bir otobüse parasız binebildiysem de, daha sonraki günler sonsuz bekleyişler içinde geçti.

Santiago, Temuco, Puerto Montt, Arjantin sınırı, Bariloche, Esquel, Perito Moreno, Calafate, tekrar Şili, Puerto Natales derken, geçtiğim yerlerden hiçbir şey anlamadan, en sonunda Punta Arenas'a vardım ve tutamayacağımı bilerek, kendime bir daha otostop yapmama sözü verdim. Maalesef uzun bekleyiş daha yeni başlıyordu. Araştırma için Antarktika'ya gideceği uçağa bedava binmeye izin vermiş olan Brezilyalı Carlo, sevgili deniz fillerini Arjantin'deki Peninsula Valdez'de incelemeye karar verip Antarktika'yı gelecek seneye erteleyerek beni ortada bırakmıştı.

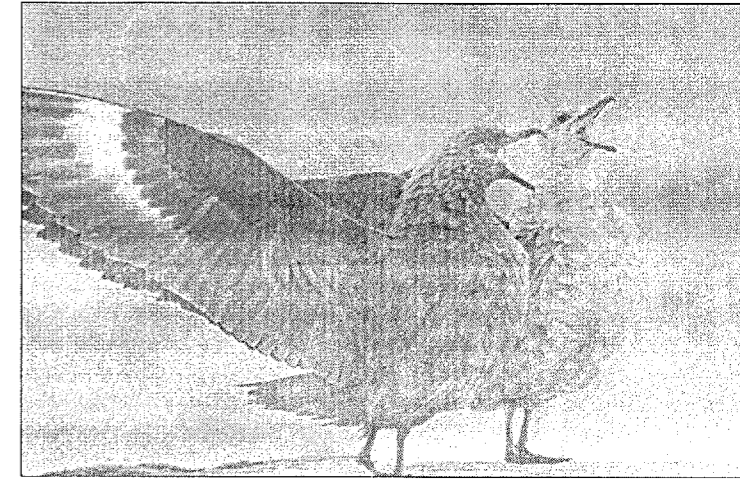
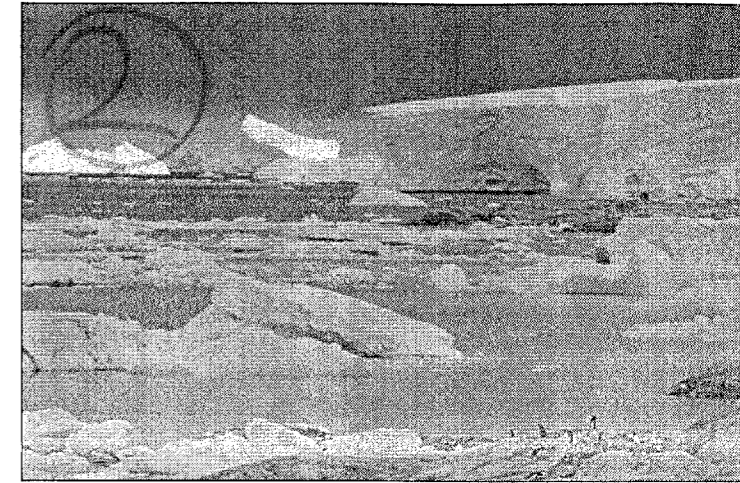
Bundan sonraki 10 gün, hergün limana gidip Antarktika'ya giden bir gemi aramakla geçti. Büyük bir şanssızlık sonucu, gemi aramak ve Tierra del Fuego Milli Parkı'nı ziyaret etmek için Ushuaia şehrine gittiğim hafta sonu, Punta Arenas'daki bir İngiliz arkadaşım Antarktika'ya giden bir uçağın pilotundan hem kendine hem de bana bedava yer bulmuş ve ben zamanında dönmeyince gitmişlerdi. Çaresizlikten kafamı duvarlara vurmak üzereydim. Sorduğum tüm gemilerin personeli, ya yerlerinin ya da beni gemiye alma yetkilerinin olmadığını, ya da geminin bağlı olduğu ülkenin dışişleri bakanlığından izin almam gerektiğini söylüyorlardı.

Antarktika yazının sonu geliyor olduğundan hemen hergün Antarktika'daki üstlerindeki personeli toplamak için kalkan gemiler vardı ama buna rağmen ben oturduğum yerde sayıyordum. Sıkıntıyla beklerken ABD'den bir arkadaşım borçlanarak bana bir geniş açılı lens postalamasını rica ettim ve lens elime geçtiğinde boşuna vakit harcamamak için yakındaki dünyaca ünlü Torres del Paine Milli Parkı'na gittim. Patagonya'nın en güzel milli parkı olarak bilinen Torres del Paine, gerçekten de granit sütunları, muazzam dağları, opal ve turkuaz mavisi nehir ve gölleri, muhteşem vadileri ve olağanüstü buzullarıyla nefes kesici bir doğa harikasıydı. Tüm bunların üzerinde süzülün kondorlar da buranın büyüsunü tamamlıyordu. Burada yürüyerek ve kamp yaparak geçirdiğim birkaç gün beni çok rahatlatı ve kararımı kesinleştirdi. Buraya kadar gelmişken Antarktika'ya mutlaka gidecektim.

Sonunda Antarktika yolunda

Bir zamanlar günde 40 - 50 dolara gezginleri Antarktika'ya götüren Şili donanması artık uyanmış ve giderek artan talep üzerine fiyatı günde 100 dolara çıkarmıştı. Punta Arenas'a döndüğümde, tüm ricalarıma rağmen ertesi gün ayrılacak donanma gemisinin kaptanı, bana bir indirim yapamayacağını söyledi, hem de onu gezi boyunca Türkçe şarkılar söyleyerek eğlendireceğime söz vermeme rağmen. Artık Punta Arenas'tan ümidimi kesip, tekrar Ushuaia'ya gittim. Burada sorduğum iki gemiden de geri çevrilince, eve, artık Buenos Aires'e doğru otostop çekmeye başlayacağımı söyleyen bir e - mail çektim.

Fakat ertesi gün tam yola çıkmadan önce limana Disko adlı bir Kanada gemisinin geldiğini ve Antarktika'ya gidiyor olduğunu duydum. Bu bir turist gemisiydi ama yarısı boştu ve belki biyoloji eğitimi ve araştırma geçmişim sayesinde bir doğa rehberi olarak gidebilirdim. Hemen ekspedisyon lideri Bill Davis'i buldum ve ona özgeçmişimi sunarak durumu anlattım. Bill kendisinin bunu yapmak için yetkisi olmadığını, ancak Kanada'daki Marine Expeditions şirketinin bu izni verebileceğini söyledi. Ben de

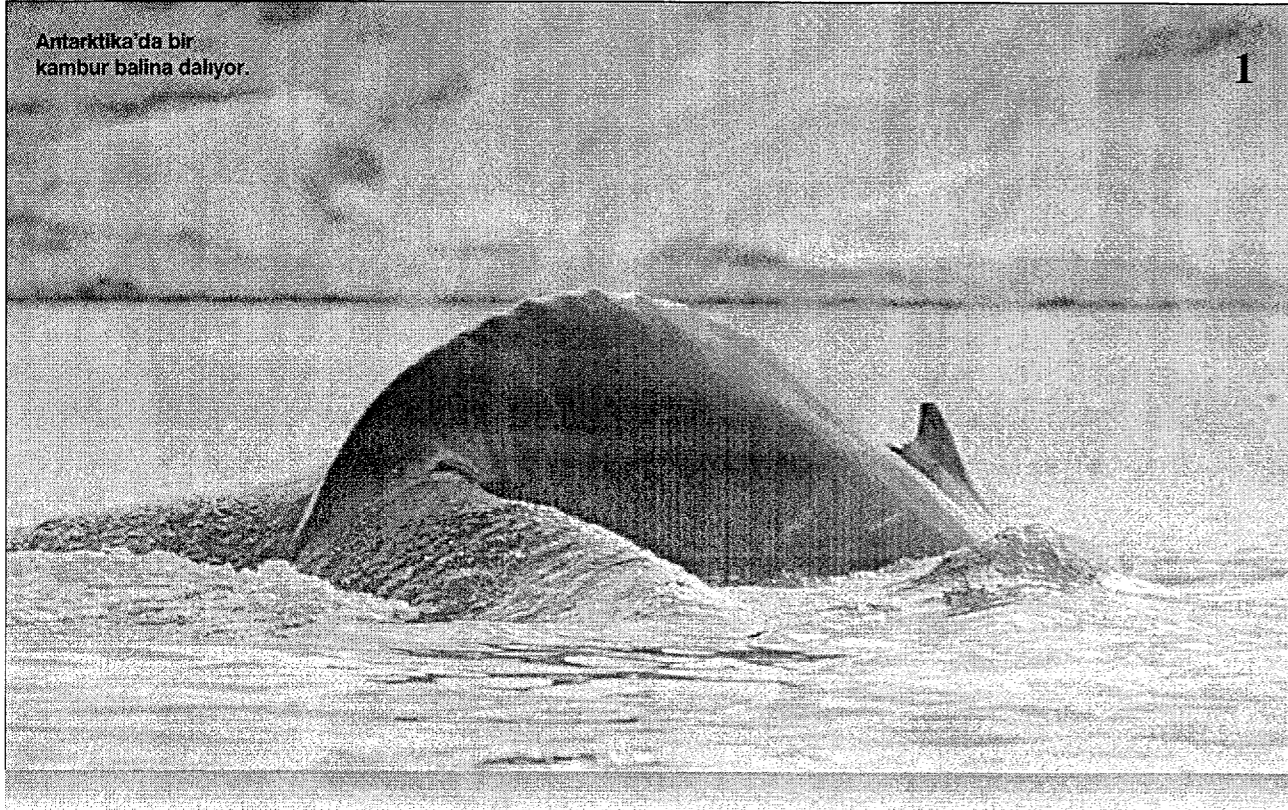
Antarktika'da manzara eşsizdir (en üstte).

Antarktika'da Petermann Adası'nda kur yapan skua martıları (ortada).

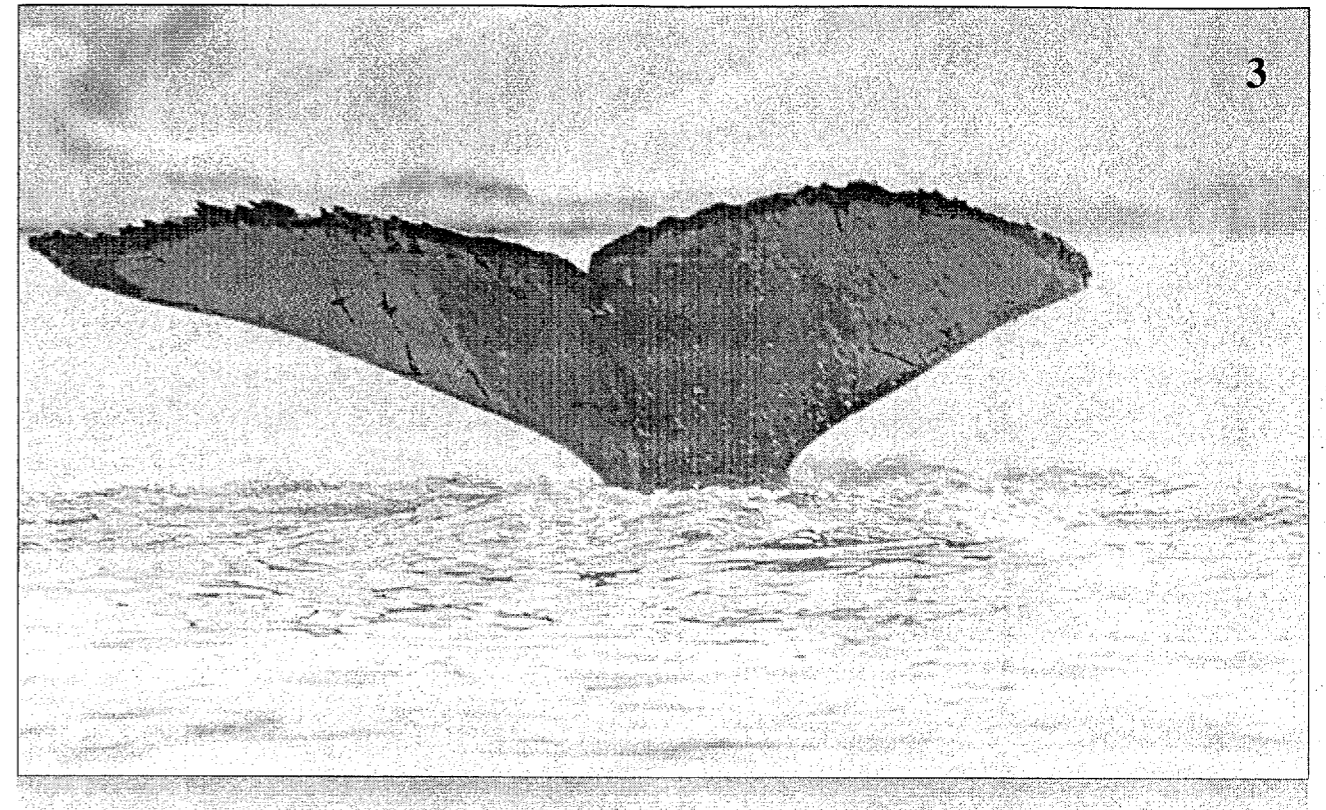
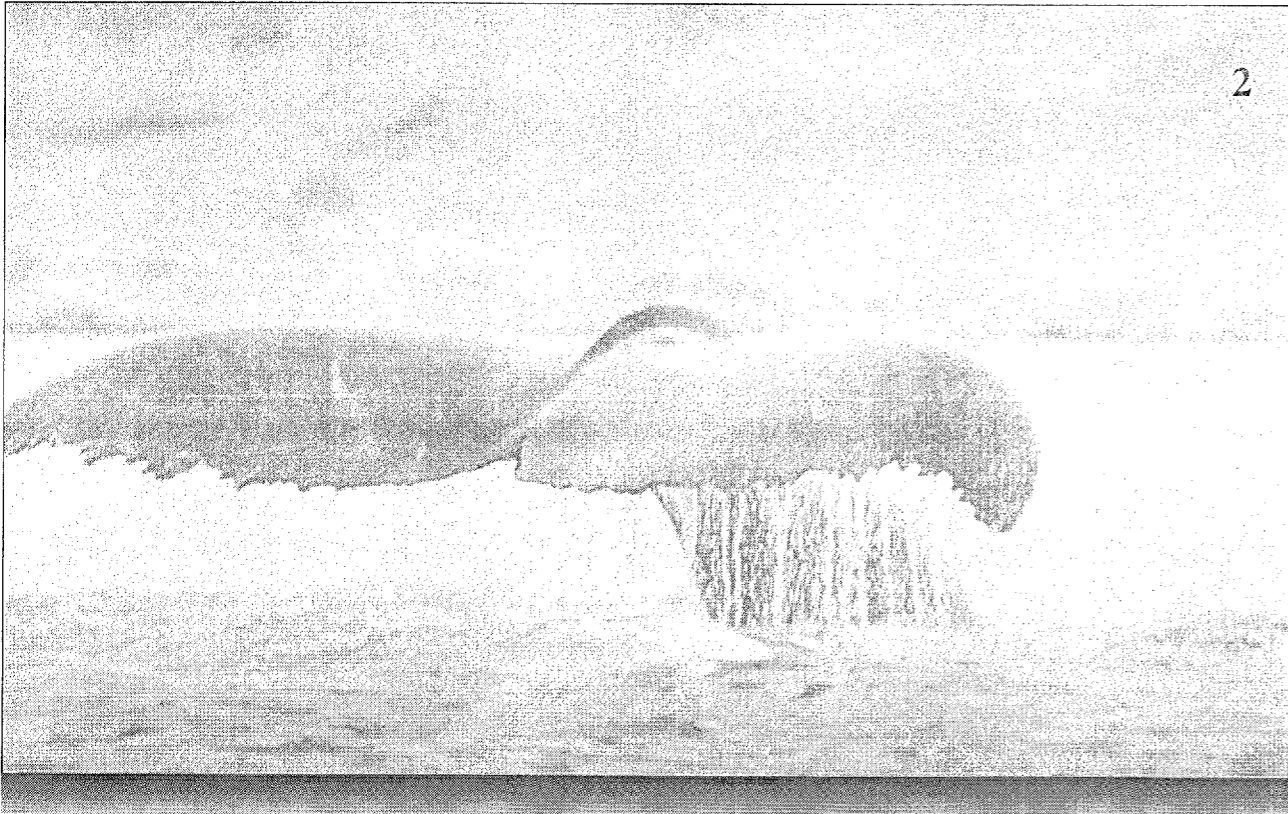
Antarktika kıtasına ayak basarken (Neko Harbour, Antarktika) (altta).

Antarktika'da bir
kambur balina dalıyor.

1

2

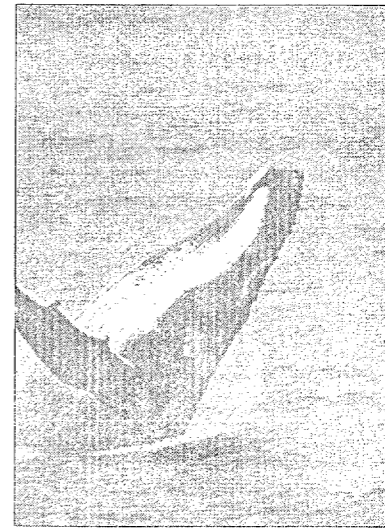
3

hemen bir özgeçmişim ile durum özetini şirkete faksladım ve cevap beklemeye başladım. Maalesef saatler hızla geçiyor, geminin ayrılık saati yaklaşıyor, fakat herhangi bir cevap gelmiyordu. Bill Davis'e ne kadar rica etsem de, granitten oyulmuş bir heykeli andıran, başında tek bir kıl olmayan bu yapıllı adam, sorularıma tam bir granit heykel esnekliğiyle cevap veriyordu: "Hayır." Parayla gitmem de imkansızdı ve bu son şansımın göz göre göre elimden kaçmasına dayanamıyordum. Kasap dükkanı etrafındaki bir kedi gibi geminin etrafında dolaşmam da bir fayda sağlamıyordu. Taa ki Alaskalılar'la tanışana kadar.

Anton ve Stephan Prechtel, Alaska'nın Fairbanks şehrinde gelen bir meteorolog ve oğluydu. Geçen yaz Alaska'da araştırma yapmış olmam nedeniyle hemen arkadaş olduk ve derdimi anlattım. Gerçekten onlarla gelmemi istiyorlardı. Bana iyi şans dileyip ayrıldılar. İki saat sonra döndüklerinde hâlâ oradaydım. Anton yanıma yaklaştı ve bu sempatik adam,

Güney Georgia yolunda denizden fırlayan bir kambur balina (sağda).

Antarktika'nın Cuvierville Adası'ndan eşsiz bir manzara (sağda altta).

ciiddi bir ifadeyle "Bak" dedi, "Seni çok iyi anlıyorum. Gençliğimde ben de senin gibiydim. Eğer kabul edersen, öğütüm ve ben gemiye binmen için ihtiyacın olan tüm parayı sana borç verebiliriz. Sen de bir yıl içinde ödersin."

Nutkum tutulmuştu. Bu inanılmaz iki insan, daha yeni tanıştıkları birine yüz milyonlarca lira borç verebilecek kadar güveniyorlardı. Sanki Alaskalı bir lamba ciniyle karşı karşıyaydım. Sorumluluk çok büyük olsa da bu fırsatı kaçıramazdım ve bankamdaki 2500 dolarlık borç sınıma geldiğim için, ihtiyacım olan 1500 Amerikan Doları'nı onlardan borç alarak gemiye bindim. Tek sorunum, o gün Usnuaiia'daki e-mail ve uluslararası telefon hatlarının çalışmaması nedeniyle ailemi bu kararımın haberdar edemememdi. Ben de geminin acentasındaki güvendiğim birine kısa bir e-mail mesajı verdim, bunu evime yollamasının son derece önemli olduğunu tekrar tekrar vurguladıktan sonra gönül rahatlığıyla gemiye bindim. Bunun ilerleyen günlerde bu kadar büyük sorunlara yol açacağını bilemezdim tabii.

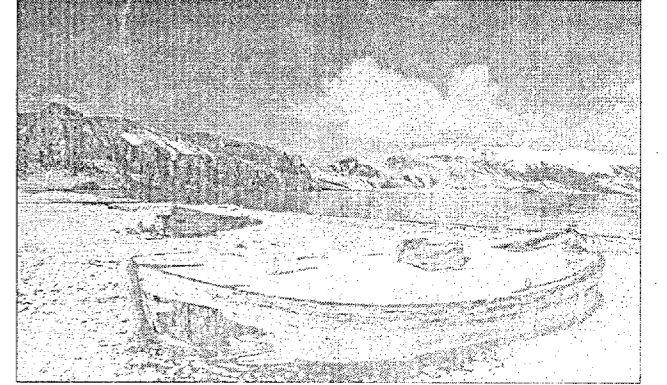
Koşturarak geçen bir günün sonunda bir gemi için çok güzel olan odamın dışında yorgunluğumu atarken, mutluluktan

Güney Shetland Adaları'ndan Fil Adası, kar altında eşsiz bir güzelliğini sergilerken, gemimiz Disko'da bir zamanlar yanardağ olan koyda demirlemiş

yerimde duramıyordum. Hayatımın en güzel yolculuğuna çıkmıştım ve gemi sadece Antarktika kıtasına gitmekle kalmıyor, doğal yaşamıyla ünlü Güney Shetland, Güney Georgia ve Falkland Adaları'na da uğruyordu. Bu hayatta bir kez olacak yolculuk için dört kişiyle paylaşılan en ucuz odalar bile ABD'de 6000 Dolar'a satılırken, benim şahsıma ait çift yataklı ve banyolu odam bundan çok daha aza malolmuştu. Zamanında üstlerine giden gemilerden birine binmiş olsam da, onların hiçbirinin odak noktası doğal yaşamı gözlemek değildi ve sadece Antarktika'ya gidip gelecektirdi. Şansıma inanamıyordum. Yukarı çıkıp, haftalardır menümü oluşturan sardalyalı ekmeklerle karşılaştırıldığında bana bir imparator sofrası gibi gelen, aylardır en iyi yemeğimi yedim. Sonra güverteye çıktım ve ismini Darwin'in doğabilimcisi olduğu Beagle gemisinden alan Beagle Kanalı'ndan çıkmamıza yardımcı olan teknenin yakamozunu büyük bir keyifle seyrettikten sonra beşik gibi sallanan geminin serin çarşafları arasında aylar sonra en iyi uykumu uyudum.

Ertesi gün çalkantılı denizde gemi yer yer 45 - 50 dereceye

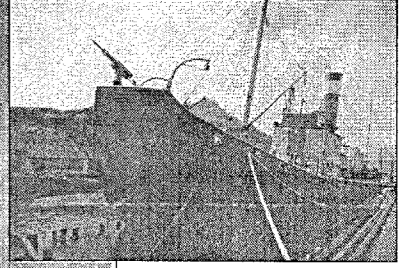
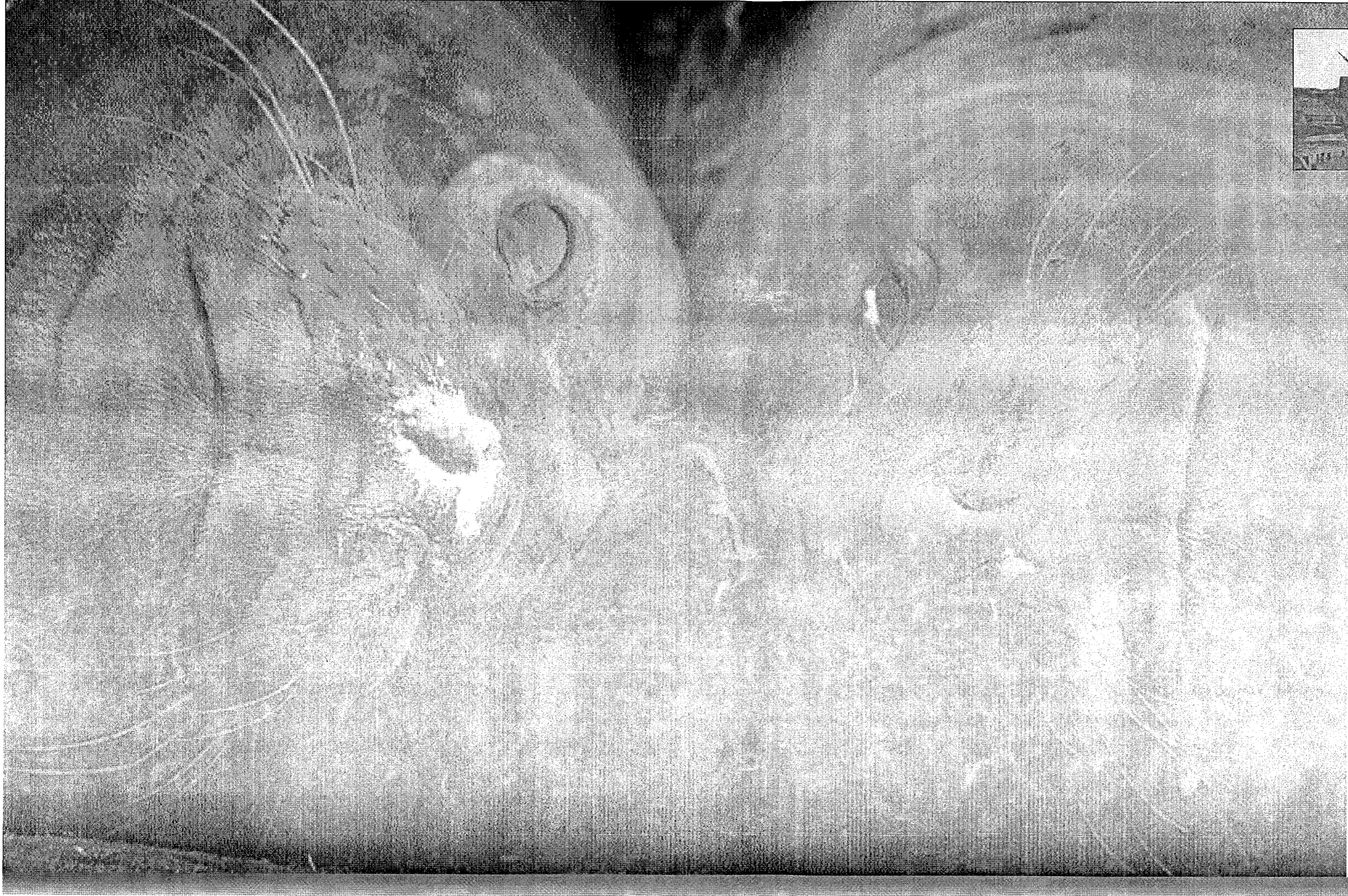
Güney Shetland Adaları'ndan Fil Adası'nda balina avcılarının geride bıraktığı bir taze su taşıma teknesi.

kadar yattıyor, "dünyanın en fırtınalı denizi" diye bilinen Drake Geçili ününü doğruluyordu. Yine de kaplan bunun simdiye kadar gördüğü en iyi koşullardan olduğunu söylüyor, bir önceki yolculukta geminin 70 dereceye kadar yattığını ve kimsenin kamarasından çıkamadığını söylüyordu. Tabii kamarasından çıkamayan zavallı yolcuları koşulları çok iyi olduğuna ikna etmek pek güçtü. Her ne kadar en başta benim de midem bulandıysa da, bir süre sonra alıştım ve kamaralarında kusan birçok yolcunun aksine, diğer kuş gözlemcisi arkadaşlarımla beraber bütün gün kaptan köprüsünden okyanusun üzerinde deniz kuşlarını ve su püskürten balinaları gözledim.

Benzer geçen ve ilk kez bir aysberg (buzdağı) gördüğüm ikinci günden sonra sabah güverteye çıktığımda herşey çok farklıydı. Deniz sakindi, hava sisliydi ve kar yağıyordu. Bu gerçeküstü atmosferin içinden arada bir görünen dev buzullarla kaplı kayalar, Lemaire Kanalı'na girdiğimizin işaretiydi. Artık Antarktika'daydık.

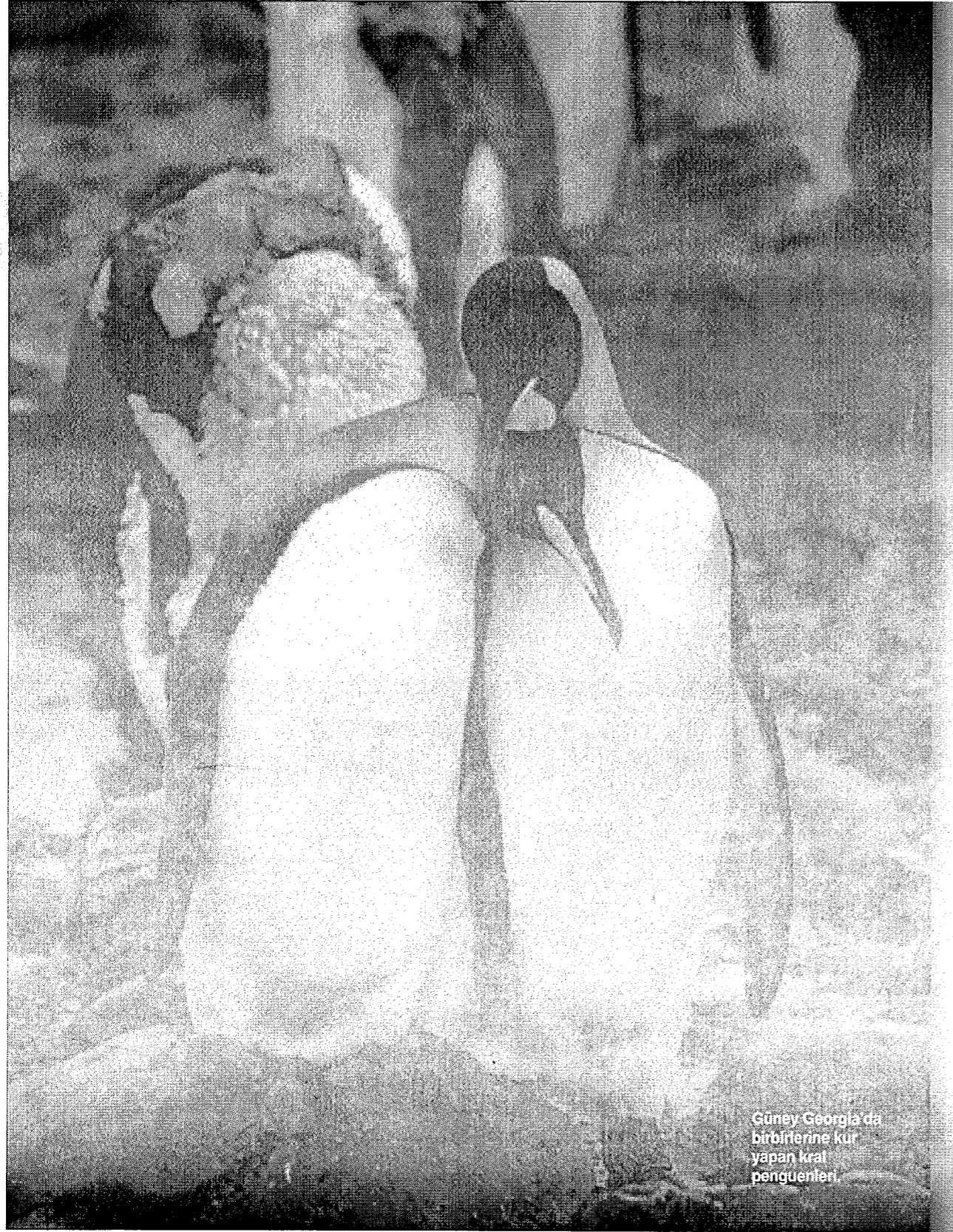
Muhteşem Antarktika

En sonunda ilk kez karaya çıkacaktık. Muazzam buz kütlelerinin arasından geçip demir attığımızda gördüklerim sadece

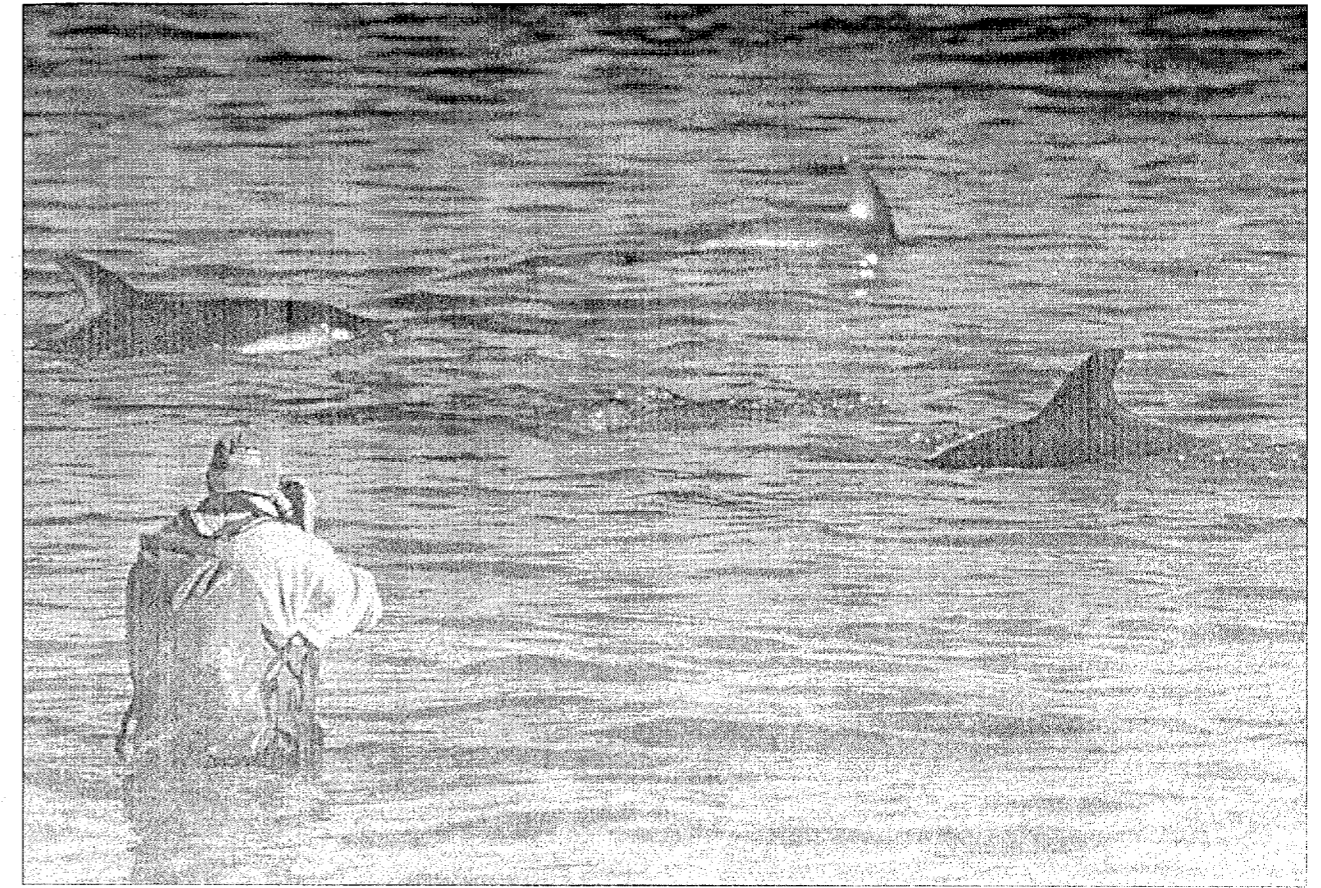

Balina avcıları, Antarktik sularında binlerce balina avlamış (üstte)

Uykudan yeni uyanmış dişi deniz filleri (solda).

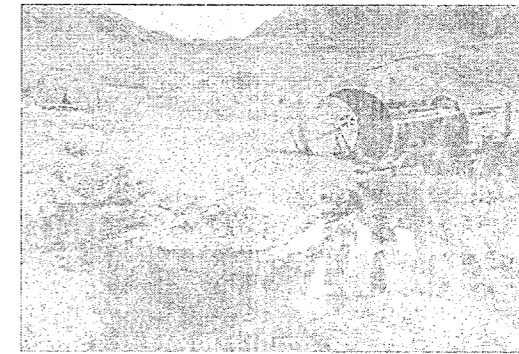

Güney Georgia'da birbirlerine kur yapan kral penguenleri

bu eşsiz kıtada görülebilecek büyüleyici görüntülerdi. Denizden onlarca metre yükselen buz kütlelerinin arasında penguenler bata çıka yüzüyor, sudaki düz buz parçalarının üzerinde yengeciyi folar uyuyor, bulutların arasından bir görülüp bir kaybolan güneş gökyüzü ve buzulları bir empresyonist ressamın fırçasından çıkmış görüntüler haline sokuyordu.

Karaya çıkmak için Zodiac tipi botlar kullandık. Antarktika'da her türlü operasyon için çok önemli olan ve Cousteau'nun icat ettiği Zodiac tipi botlar, sert tabanlı, dayanıklı kauçuktan yapılmış gövdeleri ve düz altlarıyla bu hırçın denizlerde çok zor koşullar altında bile karaya çıkış yapabiliyordu. Ayrıca dalgalı bir denizde de keyifli doyum oluyordu. Ayrıca dalgalı bir denizde de keyifli doyum oluyordu. Sabırsızlığım son sahnadaydı. Buz kütlelerinin arasından geçen Zodiac karaya geldiğinde hemen dışarı atladım ve Petermann Adası'na ayak bastım. Kayaların üzerine çıktığımda gördüğüm Adelle pengueni kolonisi, bende büyük bir haykırmaya isteği yarattı. Hayallerimdeki Antarktika buydu işte! Sırf Antarktika'da üreyen bu "gerçek" Antarktika penguenleri günlük faaliyetlerini sürdürürken, arkalarındaki denizden muazzam buz kütleleri yükseliyordu. Ayrıca sürekli bir kabahat işleme sine suçlu bir ifade taşıyan bu

Falkland Adaları'nda dost canlısı duman rengi yunuslar (üstte). Güney Georgia Adası'nda, balina avcılarının terk ettiği kasahada yuva yapan sakallı penguenler (solda).

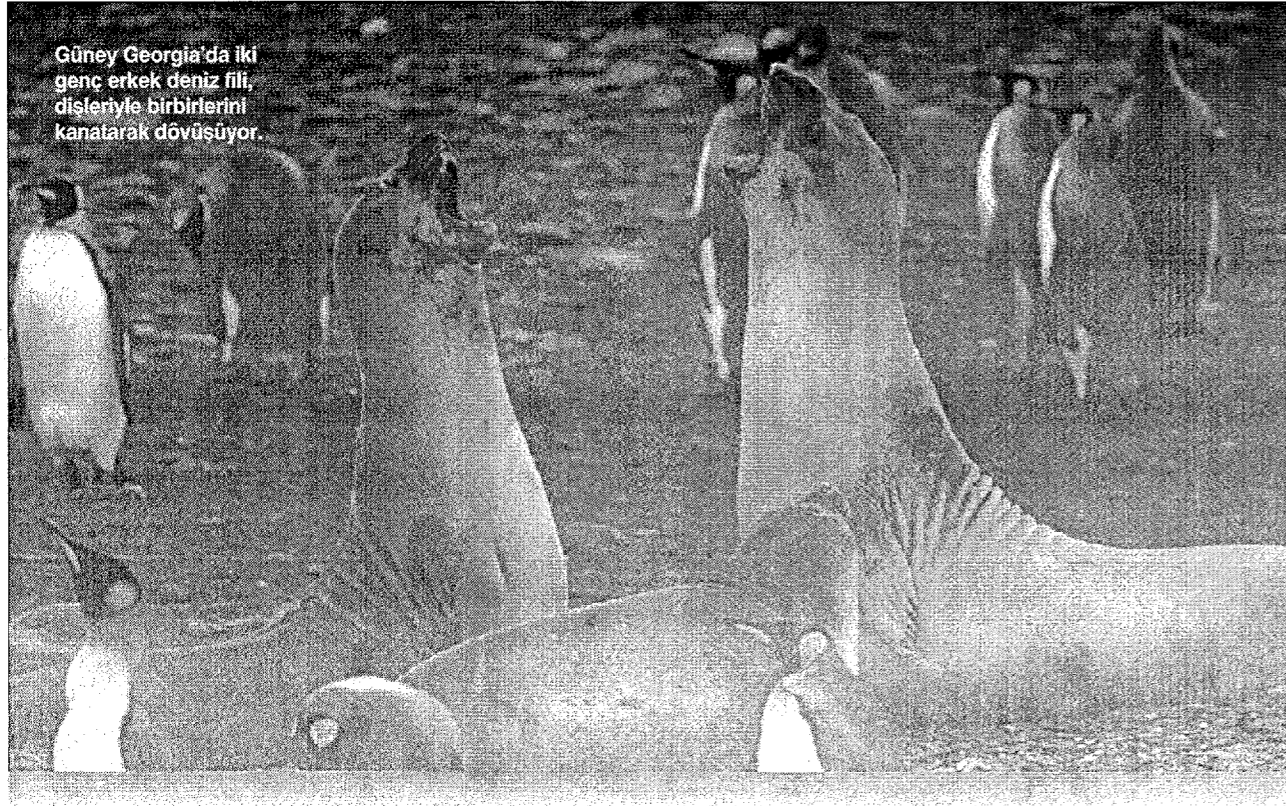
komik hayvanları süremesini de doyum olmuyordu.

Deniz kenarında balina ve Adelle penguenlerinin bir türü denize girememesinin nedeni, yakındaki düz buz parçasının üzerinden geçiyor. mükthil leopar fokları ve Antarktika'nın en büyük avlarından olan bu tür.

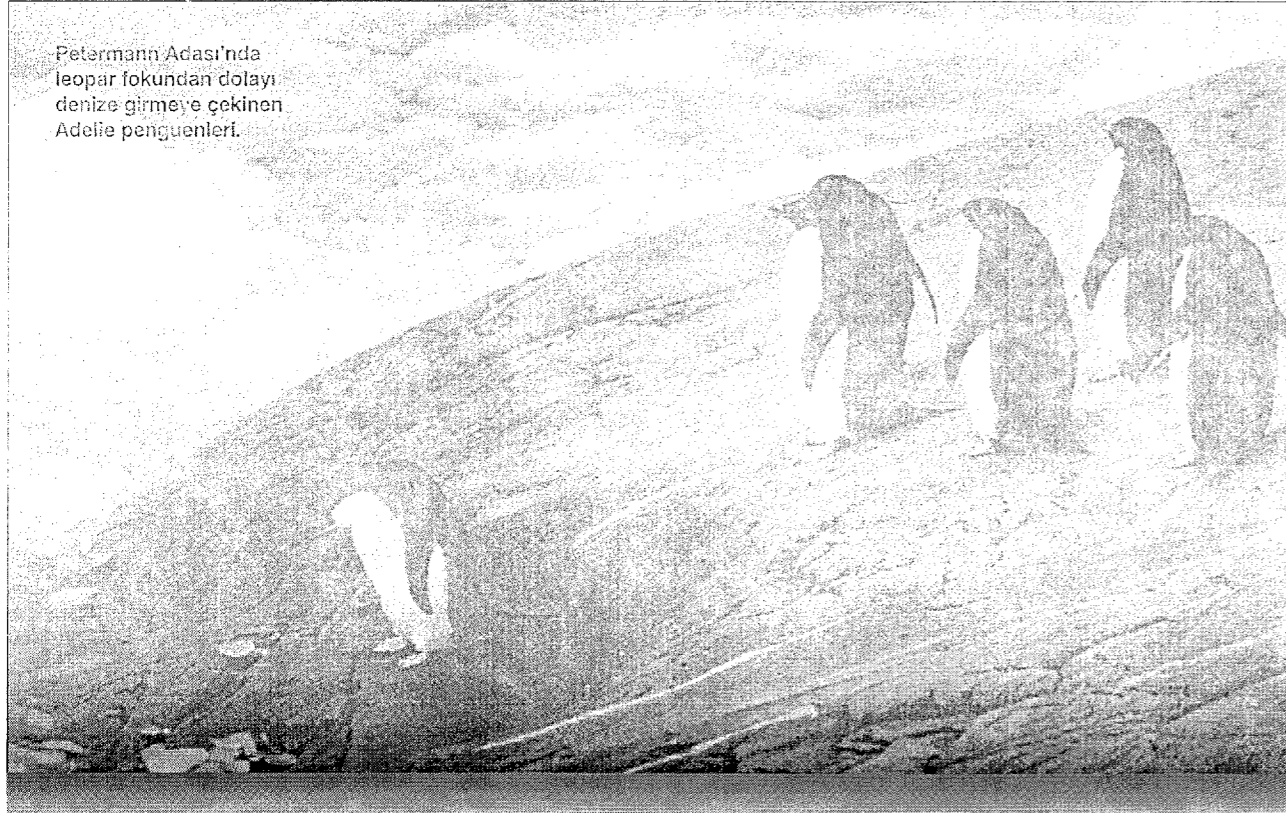
Özellikle penguenlerle beslenen mükthil bir avcıdır. penguenlerin sık sık deniz kenarında dizilip denize girmeye çalışması, leopar fokunun kokusundandır. Gentoo penguenleri, Antarktika karabatakları, Skua maritimi de gördüğümüzü 70 saatten sonra, artık dönme zamanı gelmişti. Zodiaclar gemiye dönerken, buzulları önünden geçiyor, önlerinde sudan zıplayarak ilerleyen penguenlerle beraber nefes kesici bir kompozisyon oluşturuyorlardı. Gerçekten de Antarktika eşsiz bir yerdi.

Öğleden sonra, İngilizler'in restore ettiği eski bir üs olan ve sadece iki kişinin yaz dönemi boyunca yaşadığı iki kulübeden ibaret Port Lockroy üssüne gittik. Burada gördüklerimiz arasında leş, penguen dışkı ve diğer artıklarla beslenen ve "kutup tavuğu" da denilen, ilginç Kingaga kuşları da vardı. Bu kuşlar beslenmek

↑ olmasın leopar

Güney Georgia'da iki genç erkek deniz fili, dişleriyle birbirlerini kanatarak dövüşüyor.

Petermann Adası'nda leopar fokundan dolayı denize girmeye çekinen Adalie penguenleri.

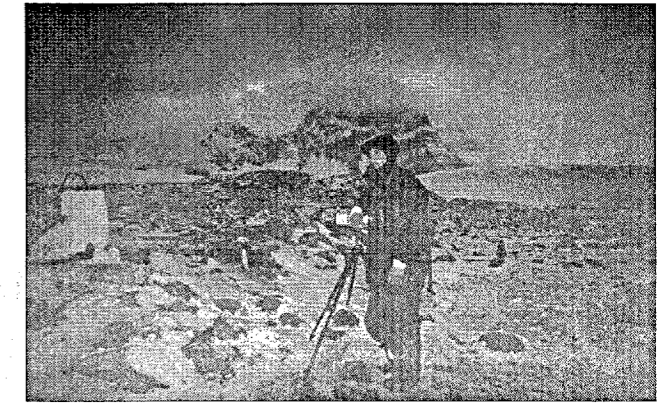
için, her fırsatta penguenlerin kıçlarını galayarak onların refleksle dışı bırakmalarına yol açar. Kingagaların penguenleri takip edip uygun bir fırsat aramaları ve penguenlerin de sürekli arkalarını kollamalarını seyretmek son derece komikti. Gemiye dönerken Zodiac'a eşlik eden bir leopar foku da gerek torpido şeklinde gövdesi, gerekse muazzam cüssesiyle unutulamayacak bir görüntüydü.

En sonunda büyük gün gelmişti. İlk iki durağımız Antarktika'nın çevresindeki adalardı. O gün Neko Harbour noktasında, en sonunda esas Antarktika kıtasına ayak basacaktım. Her ne kadar bu sembolik bir şey olsa da, bota inme vakti geldiğinde, ziyaret ettiğim yedinci ve son kıta olan Antarktika'ya ayak basmak çok hoş bir duyguydu. Hava da mükemmeldi ve arka planda üzerinden apartman büyüklüğünde parçaların denize düştüğü buzulların olduğu bu sakallı penguen ve Gentoo pengueni kolonisinde bulunmak müthişti. Bir kez daha bu geziye çıkmanın hayatımın en iyi kararı olduğuna kanaat getirdim.

Hava giderek daha da güzelleşti ve bu Antarktika'daki en güzel günüm oldu. İkinci durak olan Cuvierville Adası'na, nefes kesici güzellikte buz kütlelerinin arasından geçerek yaklaştık. Buzun üzerinde uyuyan leopar ve yengeçyiyen foklarının yanı sıra, mavi ve yeşilin her tonunu sergileyen buz kütlelerinin yanından geçmek, bir tanesinin parçalanarak mükemmel bir kemer oluşturduğunu görmek büyüleyiciydi. Adaya çıktığımızda her yerin penguenlerle kaplı olduğunu gördük. Bu sempatik yaratıklar, sanki birbirleriyle yürüme yarışı yapıyor, yavrular için annelerini kovalıyor, bazıları ise son derece ciddi bir şekilde hiç kıpırdamadan durarak, eski tüylerinin dökülüp yaklaşan kış için yeni tüylerinin çıkmasını bekliyorlardı. Bu arada bir tane cesur penguen ise, bulunduğu kayayı kaptırmamak için onu kolayca öldürebilecek kapasitede bir Antarktika kürk fokuna kafa tutuyordu. Tüm bunların ortasında, denizde bir kilometre derine dalabilen Weddell foklarından biri kayıtsızca uyuyordu. Böylesine bozulmamış bir doğal sistemi gözlemleyebilmek bir biyolog için eşsiz bir tecrübeydi. Küresel ısınma ve Antarktika'nın üzerindeki ozon tabakasının giderek yok olması nedeniyle hepsinin ortadan kalkabileceği düşüncesi ise dayanılmaz.

Dönme vakti geldiğinde güzel bir sürpriz bizi bekliyordu. Adanın etrafında iki kambur balina vardı. Birkaç dakika sonra muazzam bir balina nefes deliğinden su püskürttü; su yüzüne çıktı ve bunu ikinci takip etti. Daha sonra sırayla daldılar ve arka plandaki buğulanan önünde havaya vükaelen, beş metre kanat açıklığı dev bir uçan kuş andıran muazzam kuşlardı suya teltar atıyor, su yüzünün altından sonsuza dek çıkıp kayıp gidiyorlardı.

Antarktika kıtası ve etrafında geçirdiğimiz son gündü. Güney Suedland adalarını Elephant Adası'na uğradık. Bir volkanın çarlamasına bir daire biçiminde oluşan bir adada, balina yuvalarında kalma kalıntıları olmasının yanı sıra, Cape Petrel deniz kusu da yuvalıyordu. Normalde siyah cıvılla kaplı ada, o gün kara kaplı olmanın güzelliğini taşıyordu. Öğleden sonra ilk kez Antarktik deniz fillerini gördük. Hareket etmeden deri değiştirirken sürekli gaz çıkarıp kavga eden bu dişi deniz filleri pek karizmatik olmasalar da gayet sempatiklerdi ve davranışlarını seyretmek çok ilginçti. Kuşlar açısından da çok iyi bir yerdi burası. Yamaçlarda yuvalayan dev Antarktik Petrellerini gözleyebilmenin yanında, normalde burada görülmeyen ve siyah beyaz sakallı penguenlerin yanında bir jön gibi duran, alından parlak sarı

Antarktika'da (Port Lockroy, Antarktika) üsitley, Falkland Adaları'nda karakaşlı albatros ve Karadeniz pengueni kolonisinde (üsitle).

Uçmaya hazırlanan bir karakaşlı albatros (altta).

Tüylar ışkırmış, kırmızı gözü Macaroni penguenini izleme şansına da sahip oldum. Antarktika kıtasına daha iyi bir veda olamazdı.

Balinalar ve buzlar

Aniden ayaklarımın yerden kesildiğini ve dürbünden bakıyor olmamın da verdiği hazırsızlıkla hızla geminin korkuluklarına doğru fırlatıldığımı hissettim. Son anda kollarımı uzatarak hızımı yavaşlatmam, korkuluklara çarpıp Antarktika'nın buzlu sularına

Essiz yolculuğun
essiz sonu.
Antarktika'dan
dönüşte
Ushuaia'da
gündoğumu.

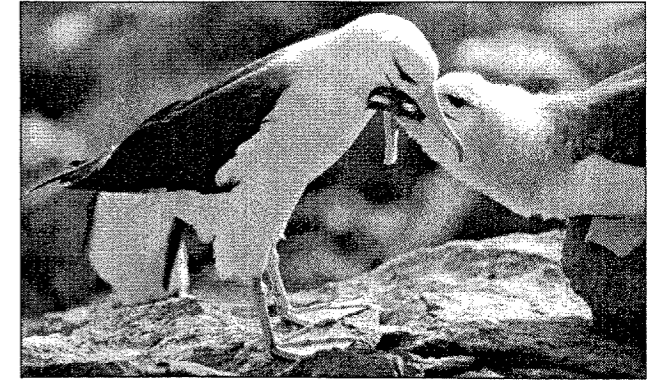
düşmemi engellediyse de, geminin içine girdiği dev dalganın beni sınırsızlık etmesine engel olacak kadar hızlı davranamadım. Fotoğraf makinemin ve dürbünümün üzerine kapanarak optik gereçler için ölümcül olan tuzlu suyun onlara ulaşmasını engelleyebildim ama üzerime boşalan Scotia Denizi'nin buzlu suları, hızı saatte 150 kilometreyi geçen fırtına ve sıfırın altındaki hava ile beraber güvertede kalmamı imkansız hale gelmişti. Gezgin albatros ile kral albatrosun farklılıklarını biraz sonra incelemeye karar verip, hızla kamarama indim. Üstümü değiştirip 10 dakika sonra yukarı çıktığımda, kurşun rengi gökyüzü, insanı geriye iten rüzgâr, altı metreye varan dalgalar ve tüm bunların içinde eşsiz bir uyumla süzülen albatroslar ve diğer deniz kuşları,

bana bir kez daha neden bu güney denizlerini sevdiğimi hatırlattı.

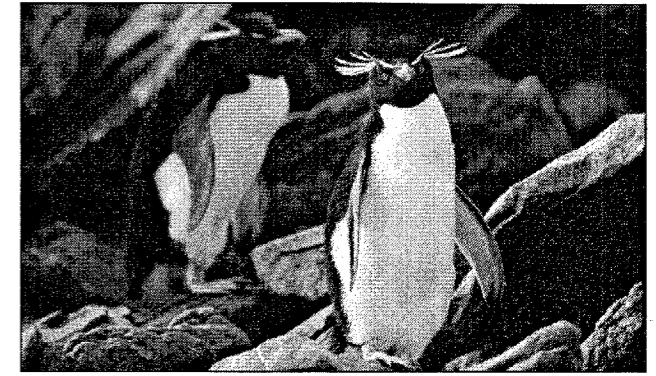
Son üç gündür Falkland Adalar Grubu'ndaki önemli adalardan biri olan Güney Georgia Adası'na doğru ilerliyorduk. Doğal hayat açısından Antarktika kadar zengin olan ve subantarktik (Antarktika yukarıda farzedilirse, Antarktika'nın altındaki adalar) diye bilinen Antarktika'nın çevresindeki boylamlara serpiştirilmiş birçok adadan, Güney Amerika'ya yakın olan bazılarına uğrayacaktık. Kerguelen, Gough, Macquarie, South Georgia gibi isimleriyle bile artık geride kalmış olan keşifler çağını çağrıştıran ve insanın gözünün önüne, fırtınalarla dolu denizlerde, dev dalgalarla boğuşan yelkenlileri getiren bu adaların bazılarına ziyaret edip, uçsuz bucaksız penguen ve diğer deniz canlılarının kolonilerini

görmek, benim gibi bir doğa tutkunu için unutulmayacak bir tecrübe olacaktı. Bu yüzden gemimiz Antarktika'dan ayrılırken birçok kişinin aksine ben hüzünlü değil, tam aksine göreceğim birçok canlının düşüncesiyle heyecan içindeydim.

Güney Shetland Adaları'ndan ayrılıp Güney Georgia Adası'na doğru yola çıktığımızda önümüzde yaklaşık 2000 kilometrelik ve en az üç gün tutacak bir yolculuk vardı. Kaptanın, havanın iyi olması ve hızlı ilerlememiz halinde, yolumuzun üzerindeki Güney Orkney Adaları'na uğrayabileceğimizi söylemesi, beni çok mutlu etti. Nedense yıllardır Güney Orkney Adaları aklımda hep ulaşılması güç ve olağanüstü bir yer olarak kalmıştı. Antarktika'dan ayrıldığımız ilk gün, havanın iyi olması ve denizin

Antarktika'daki Port Lockroy İngiliz üssünün yakınlarında yavrusunu besleyen bir Gentoo pengueni (en üstte).

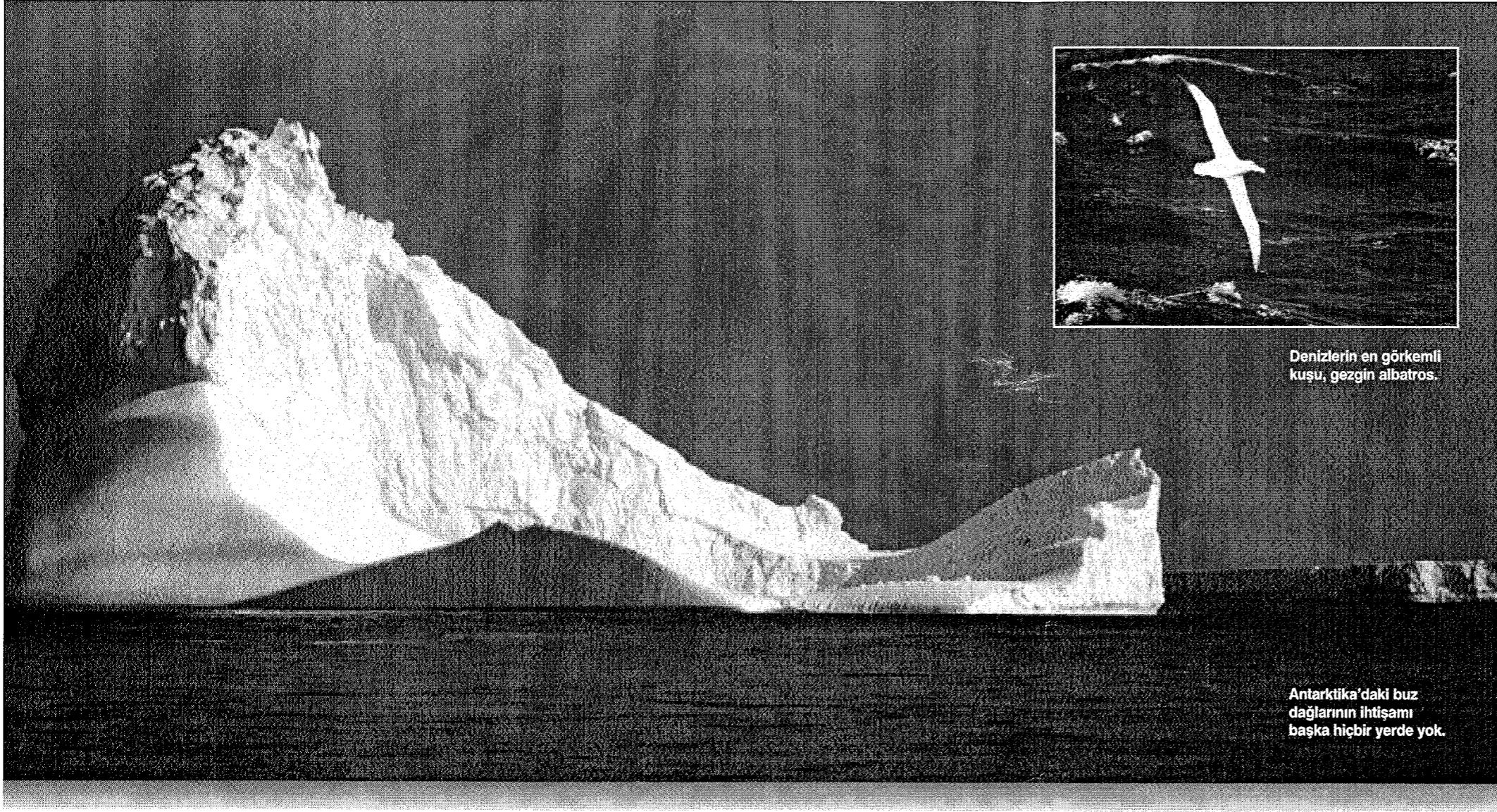

Falklandlar'daki kayazıplar penguenleri pek şıktır (üstte).

de göreceli olarak fazla dalgalı olmaması herkesin ümidini arttırdı. Yine de hava sisliydi ve Antarktika'nın üzerinden aniden gelebilecek bir fırtına, anında denizi 10 metrelik dalgalarla kaplı dev bir kaynar kazan haline getirebilirdi. Bu puslu havanın içinde her zamanki gibi kaptan köşkünün dışında (hava ve deniz koşulları dikkatli manevraları gerektirdiği zaman kaptan köşkü yolculara kapatılıyordu) deniz kuşlarını gözlemliyordum.

Denizin üzerindeki rüzgârlarla süzülen gezgin albatrosların zerafeti, her zamanki gibi nefes kesiciydi. Üç buçuk metreye varan kanat açıklıklarıyla dünyanın en uzun kanatlarına sahip olan bu kuşlar, diğer albatros türleri gibi, kanat uzunluklarının kanat enine olan yüksek oranı sayesinde denizin üzerinden geçen rüzgârların kaldırma kuvvetiyle durmaksızın ve çok az enerji sarfederek saatlerce uçabilirler. Buna öyle iyi uyum sağlamışlardı ki, rüzgârsız günlerde büyük gövdelerini sudan kaldırmayıp suyun üzerinde oturup rüzgâr bekledikleri sıkça görülür. Genellikle kıydan uzak açık denizlerde görülen ve sadece yuva yapmak için karaya dönen bu zarif kuşlar, benim gibi birçok kişi için okyanusun en güzel sembolüdür ve İngiliz şairi Samuel Taylor Coleridge'nin, "Yaşlı Denizcinin Türküsü" adlı şiirinde de anlattığı gibi, öldürülmeleri denizciler tarafından uğursuz sayılır.

Albatrosların yanında, sık sık dev petreller de görülüyordu. Güney denizlerinin akbabası diye bilinen bu kuş, albatrosların yakın akrabasıdır ve karada ve denizde ölü hayvanların etini yediği ve birçok yavru ve zayıf hayvana saldırdığı için böyle anılır.

Denizlerin en görkemli kuşu, gezgin albatros.

Antarktika'daki buz dağlarının ihtişamı başka hiçbir yerde yok.

Beslenirken çok haşın bir görüntüsü olmasına rağmen yine de dev petrellerin de uçarken kendilerine has bir güzellikleri vardır.

Albatros ve petrellerin yanında su yüzeyindeki deniz canlılarıyla beslenen fırtına kuşları, dalıcı petrel ve fırtına petreli türleri de geminin etrafında uçuyor, ancak bu soğuk ama zengin güney denizlerinde görülebilecek bir koreografiyle insanı derinden etkileyen bir dans gösterisi sunuyorlardı. Kendi rahatlarını bozmamak için kamaralarından dışarı adım atmayan yolculara acınamak mümkün değildi.

Bu esnada yaklaşık iki kilometre ileride, denizin üzerinde olağandışı bir beyazlık olduğunu farkettim. Dürbünlerimi oraya çevirdiğimde, su yüzeyinde köpüklü bir alan olduğunu farkedince, tam "Acaba balina mı?" diye düşünmeye başlamıştım ki, hayatım en müthiş görüntülerinden birine tanık oldum. Aniden sudan aynı anda her biri bir tır büyüklüğünde iki kambur balina fırladı. Kuyruklarına kadar suyun dışına çıkan bu muazzam yaratıklar, patlayan bir sualtı mayınından daha fazla su fışkırtarak okyanusa

gömdüler. "Breaching" denilen bu davranış biçimi, bazı balina türlerinde ve özellikle de kambur balinalarda görülür ve parazitlerden arınma, kur yapma, oyun oynama gibi çeşitli sebepler öne sürüldüyse de kesin nedeni bilinmemektedir. Uzak olması yüzünden başka kimsenin farketmediği bu olayı hemen kaptana bildirdim ve kaptan da o bölgeyi gözlemeye başladı. Birkaç saniye içinde balinalardan biri tekrar sudan dışarı fırladı. Bunun üzerine kaptan dümeni o yöne kırarak balinalara yaklaşmaya başladı ve yolculara bir anons yaptı. Daha birkaç dakika önce kuşları izlemeye değer görmeyen ve dışarı çıkmaya üşenen birçok yolcu, birçok insanda görülen "karizmatik memeli sevgisi"nin (sırf memelilere ve özellikle yunus, balina, panda, şempanze, aslan gibi bazı yönleriyle bize kendimizi hatırlatan, karizmatik türlere aşırı ilgi gösterme ve bunlar dışındaki diğer canlılarla pek ilgilenmeme durumu) etkisi altındaydılar. Artık geminin hemen yanına gelmiş balinalar da, sanki bu ilgiden zevk alırcasına koca kuyruklarını ve dört metreyi geçen yüzgeçlerini

suya çarpıyor, sırt üstü dönüyor, sudan başlarını çıkarıp bize bakıyor ve geminin altında, sağında, solunda yüzüyorlardı. Ben her dalıştan sonra nereden çıkacaklarını tahmin etmeye çalışırken, aniden derinlerden bir beyazlığın hızla yüzeye yaklaştığını farkettim. Bu balinanın karnıydı ve tam fotoğraf makinemi hazırlamışken bu muhteşem yaratık kuyruğuna kadar suyun dışına fırlayarak tekrar suya gömüldü. Hayatta eşi benzeri olmayan, nefes kesici bir tecrübeydi ve bunu görüp birkaç fotoğraf çekmeyi başarmanın mutluluğuyla kendimden geçmiştim. Balinalar iki saat boyunca geminin etrafında "oynadıktan" sonra kaptan çok geç kaldığımızı söyledi ve üzüntüyle yola çıktık. Okyanusun bu zeki canlılarıyla insanlar arasındaki açıklanması güç bağı bir kez daha hepimiz hissetmiştik.

Bir zamanlar bu hayvanların yağ ve etleri için avlandığını düşünmek çok zordu. Özellikle Norveçli balina avcıları, binlerce balinanın yanında yüzbinlerce penguen, fok ve deniz aslanını da

öldürüp yok olmanın eşiğine getirmişlerdi. Bunun yasaklanmasıyla, penguenler ve foklar eski sayılarına yaklaştıysa da, bir zamanlar sayıları yüzbinleri bulan balinaların, mavi balina, kambur balina, gerçek balina gibi türlerinin sayısı artık birkaç bini geçemiyor. Dünyanın gelmiş geçmiş en büyük canlısı olan, ağırlığı 150 tona, uzunluğu ise 33 metreye varabilen mavi balinadansa sadece 2000 tane kaldığı tahmin ediliyor. Günümüzde Japonya ve Norveç, halen balina avcılığını devam ettiriyor.

Ertesi gün Güney Orkney Adaları'na yaklaşırken, denizde yüzen buz parçaları ve uzaktaki buz dağları giderek arttı ve kısa bir süre içinde etrafımız buzla sarıldı. "Multiyear pack ice" (çok yıllık parçalı buz) denen, her yıl büyüyen Antarktika etrafında bazen sabit kalıp bazen de akıntılarla hareket eden ve arasına yüzlerce kilometrekareyi kaplayan çok parçalı, "gezgin" buz kütlelerinin içindeydik. Kaptan "sea blink" (deniz parlaması) denen ve buzun içinde çok uzaktan görülebilen açık deniz bölgelerini takip ederek hızı yüksek tutmaya çalışsa da, artık gemimiz, metrelerce kalınlıkta ve bir tenis kortu büyüklüğüne varan, 4 - 5 metre kalınlıkta buz kütleleri arasından saatte üç kilometre hızla zar zor ilerliyordu. Buz kütleleri homurtu ve gıcırtilarla gemiye sürerken, buzun üzerinde kalan geminin boyası, hem bu eşsiz doğayı kirletmemiz açısından üzüntü veriyor, hem de geminin emniyeti açısından yolcuları endişelendiriyordu. Kaptan endişeli yolcuları, geminin bir buzkırandan bir önceki dayanıklılık kategorisinde olduğunu ve çift katlı gövdeye sahip olduğunu söyleyerek yatıştırma çalışsa da, bazıları hâlâ tedirgindi. Herşeye rağmen ben de, geminin mürettebatı da, böyle bir doğal sistemi görebildiğimiz için çok mutluyduk. Birçok Antarktika seferine çıkmış olan rehber Bill Davis, daha önce bu olaya hiç rastlamadığını ve çok şanslı olduğumuzu söylüyordu. Gerçekten de, sırf kutup bölgelerinde görülebilen bu ekosistem, bazıları hemen her zaman sadece buz etrafında görülen birçok hayvana da ev sahipliği yapıyordu. Daha önce arayıp da bir türlü göremediğimiz, siyah göz ve gağası dışında her tarafı bembeyaz olan kar petrelleri her tarafta uçuyor, ender Antarktik petrellerinden bir düzinesi sanki herkesin görebilmesi için geminin etrafından ayrılmıyordu. Buzun üstünde dinlenen yengeçyiyen ve Weddell foklarıyla Antarktik kürk fokları merakla gemiyi izliyor, böyle bir şeyi belki de ilk kez görmüş olan bir fok ise, gemi üzerinde durduğu buz kütlelerine çarpıncaya kadar yerinden kılmıdamıyor, son anda panik içinde suya atlayıp geminin gövdesine çarptıktan sonra, denizden bize suçlayıcı bakışlar fırlatıyordu. Yazın başında doğup hızla gelişikten sonra ailelerinden ayrılıp tek başlarına kalmış penguenler ise, buz kütlelerini sığınak olarak seçmiş, birbirlerinden destek ararcasına birkaç yüze varan sayılar halinde buzların üstünde duruyorlardı. Bazen bu uçsuz bucaksız buz denizinde gördüğümüz tek bir Adelle pengueni, yalnızlığın bir özetiymiş sanki. Son derece savunmasız görünen böyle bir canlının, gerek son derece sık tüy örtüsü ve kalın yağ tabakasıyla, gerekse eskiden kanatken zamanla güçlü yüzgeçler haline gelmiş ön üyeleriyle aslında bu ortama mükemmel uyum sağlamış olması, gerçekten evrimin inanılmaz gücünün en güzel göstergesiydi. Bu büyük dünyanın etkisiyle, karı ve - 5 derecelik havayı umursamadan etrafı seyrediyor ve çok yıllık buzun canlılarına özeniyordum. Kimbilir su geçirmez bir kürk ve kalın bir deri tarafından korunmuş olarak sonsuz buzun altında ve etrafında yüzmek, ışısız derinliklere

dalmak nasıl bir duyguydu? Sisli hava ve metrelerce yükselen buz kütlelerinin arasından her an masallardaki buzlar kraliçesi çıkacak gibiydi. Gözlerim ümitle, bir tek böyle bir ortamda görme şansımız olan imparator penguenini arıyordu. 40 kilo ağırlığa ve bir metre boya ulaşabilen bu dünyanın en büyük pengueni, aynı zamanda Antarktika'ya en iyi uyum sağlamış canlı olup, tüm canlılardan farklı olarak, Antarktika'nın kışında, - 90 dereceye varan soğuk ve 300 kilometreye varan rüzgârlara rağmen yumurtlar. Dişiler bu süre içinde açık denizde beslenirken, erkek kral penguen karnının

üstündeki deri tabakasıyla ayaklarının üstündeki yumurtayı örter ve iki ay boyunca tüm soğuğa rağmen sabırla kuluçkada bekler. Bu sürenin sonunda doğan yavruyu da aynı şekilde korkunç soğuktan korur. Kış sonunda besili bir şekilde, bazen 100 kilometre katederek okyanustan gelen anne penguen, yavrusunu beslemeye başladığında, ağırlığının üçte birini kaybetmiş baba beslenmek için denize gider. Yavru penguenler belli bir büyüklüğe gelince, ısı kaybetmemek için bir araya sıkışırlar. En dışarıda kalanların yavaş yavaş merkeze, merkezdekilerin de

dışarı doğru hareket etmesi, inanılmaz soğuğa rağmen bu canlıların hayatta kalmasını sağlar. Yazın sonunda büyümüş yavru penguenler sık sık hareketli buzun üstünde görülür. Yine de bu inanılmaz canlıları görmek için tüm çabalarım boşa çıktı ve karanlığın çökmesiyle güverteden ayrıldım.

Aniden korkunç gacırtılarla yatağımdan fırladım. Kamaram titriyor, duvarlar tiz seslerle gıcırdıyordu. Sanki metal yırtılıyor, gemi parçalanıyordu. Sonra bir anda kendime geldim. Herhalde yoğun bir buz sahasına daha girmiştik ve duyduklarım sadece

buz kütlelerinin geminin gövdesine sürtünmesi idi. Yine de uyukum kaçmıştı ve her zaman gecenin hüküm sürdüğü, penceresiz kamaramdan güverteye çıktım. Şafağın alacakaranlığı altında buzlarla kaplı denizin güzelliği bir başkaydı. Hep hayal ettiğim Antarktika'yı karşımdaki. Etrafı dübünümle dikkatle tararken aniden buzların üstünde inanmadığım bir görüntüyle karşılaştım. Alacakaranlık olmasına rağmen yanlış görme ihtimalim yoktu. Boyunlarındaki soluk turuncu renkten daha genç oldukları anlaşılan iki imparator penguen, ünvanlarının tüm asaletiyle bir yüzme havuzu büyüklüğündeki bir buz parçasının üzerinden etrafi süzüyorlardı. Bu görüntü Antarktika'nın özüyü sanki ve dört katı son hızla inerek kamaramdan fotoğraf makinemi ve tripodumu aldım. Düşük ışık yüzünden pek ümitli değilsem de, en azından deneyecektim. Güverteye çıktığımda, buzlardaki bir açık deniz parçasına girmiş olan gemi hızını artırmış imparator penguenleri geride bırakmıştı. Çılgıncasına onları aramama rağmen, hiçbir yerde göremedim ve bunun üzüntüsüyle çöktüm. Ama belki de bu görüntüyü yetersiz ışık ve sallanan bir gemiden düşük kaliteli bir fotoğrafla saklamak yerine sadece kafamda tutmak daha iyiydi. Birgün bu buz imparatorlarını tekrar göreceğimi biliyordum.

Eşsiz Güney Georgia

En sonunda buzdan çıktık ve Güney Georgia'ya doğru ilerlemeye devam ettik. Fakat bir süre sonra, yukarıda bahsettiğim fırtınanın içine girdik ve fındık kabuğu gibi sallanan gemideki yolcuların hemen hepsi deniz hastalığına tutularak kabinlerine sığındı. Sonunda ufukta görülen buzullarla kaplı muazzam bir doruk, buzlar ve fırtına yüzünden dört güne uzayan yolculuğun bittiğinin habercisiydi. Sis dağılmış, gökyüzü açılmış, güçlü güneşle altın gibi parlayan sakin deniz sanki Hawai'de olduğumuz izlenimini veriyordu. Karaya çıkmak için artık içimde dayanılmaz bir istek

Bir karaaşlı albatros ve kayazıplar penguen kolonisi (solda).

Ekvador'da Cotopaxi (5897m) Dağı'na çıkış (üstte).

vardı. Zodiac'larla ilk çıkış yapacağımız yer, bir kral pengueni koloniydi. İmparator penguenlerinin daha küçük akrabaları olan kral penguenler, onların tersine, Antarktika kıtasının çevresindeki, daha ılımlı iklime sahip adalarda yuvalarlar ve bu iklim sayesinde bütün yıl boyunca yavrulayabilirler. Ayrıca ineceğimiz koyda, 1900'lerin başında balina avcılan tarafından Norveç'ten adaya getirilip bırakıldıktan sonra üreyip çoğalan rengeyiklerini görme ihtimalimiz de vardı. İner inmez etrafım muhteşem penguenlerle sarılmıştı. Merakla hareketlerimi gözlüyor, her ne kadar

Bir kelebek kuş
teleskobumdaki teri
emmeye gelmiş.

çekingenlikten yanına gelmeseler de, yaklaşık tripodumu, fotoğraf makinemi inceliyorlardı. Hareketlerini izlerken bazen gülmek imkansız hale geliyordu. Bir çift, deniz kenarında başlarını havaya kaldırmış, gagaları çapraz bir şekilde birbirlerine kur yapıyor, başka bir çift değişmeli olarak başlarını havaya kaldırıp naralar atıyor, yalnız bir erkek, daha da ateşli bir şekilde bağırarak etraftaki dişileri cezbetmeye çalışıyordu. Arada bir birbirleriyle kavga ettikleri de görülüyordu ama bunlar daha çok bağırma şeklinde oluyordu. Bir rengineyiği boynuzunun yanından geçen penguenleri görmek ise, bu iki canlı normalde farklı yarımkürelerde yaşadığından ilginç bir tecrübeydi. Etrafta birbirleriyle boğuşan, yarışan ve oynayan deniz aslanı yavruları ise sanki bir açık hava çocuk yuvasında olduğum izlenimini veriyordu.

Daha sonra yavruların bulunduğu koloninin merkezine doğru yürüdüm. Arkasındaki dağlardan buzulların indiği, 30 bin kuştan oluşan kral penguen kolonisi, dünyanın en etkileyici görüntülerinden biriydi. Yakınına geldiğimde, kahverengi toprakları andıran yavrular, merakla yanına yaklaşmış beni incelediler. Yavrularını ve göbek derilerinin altındaki yumurtalarını korumak için birbirleriyle tartışan, kafalarını kaldırıp kaldırıp eş çağırısı yapan, tek sıra halinde birbirlerini takip ederek, bir sağa bir sola eğilen yürüyüşleriyle politikacıları andıran penguenleri seyretmek inanılmaz bir zevkti ve hızla geçen üç saatin sonunda gitme vakti geldiğinde zor ayrıldım.

Ertesi gün hava bozmuştu. Yoğun sis ve yağmurun altındaki çalkantılı denizde Zodiac botlar kağıttan kayıklar gibi sallanıyor, birçok yolcunun yüzünde bir dehşet ifadesi görülebiliyordu. Yine de Albatros Adası'na gidiş bayağı eğlenceliydi ve gördüklerimiz de, buzlu denizin bizi sınırlıklam ıslatmasına değdi. Aralarında bir ender beyaz kürk fokunun da olduğu oyuncu yavru fokların arasından geçtikten sonra hedefimize vardık. Gezgin albatroslar, tüm asaletleriyle kuluçkaya yatmıştı. Rahatsız etmemek için fazla yaklaşmadan bu asil kuşları, fotoğraflarını çekip adadan ayrılıp tekrar ıslak bir yolculuktan sonra gemiye vardık. Zorlu hava koşulları birçok yolcunun keyfini kaçırdığı için, bir sonraki durak olan Salisbury Ovası'ndaki muazzam kral penguen kolonisine gitmeye pek istekli çıkmıyordu. Ama kötü hava da olaya kendine has bir heyecan ve güzellik katar ve böyle bir yolculuğun tadılması gereken tecrübelerindendir. Ben her zamanki hevesimle Zodiac'a atladım ve daha da heyecanlı bir yolculuktan sonra Salisbury Ovası'na vardık. Hava koşullarının ve özel su geçirmez elbiseleri giyenlerin yarattığı görüntü, sanki Normandiya çıkartmasında olduğumuz izlenimini veriyordu. Bu koloni de en az diğeri kadar muhteşemdi. Ciddi göründükleri kadar meraklı da olan kral penguenlerin vakur heyetleri, yanımıza yaklaşmış bizi yukardan aşağı soylu bir havayla süzüyor, ama en ufak bir hareketimizde ciddiyeti bir kenara bırakıp paytak paytak uzaklaşıyorlardı. Yanına yaklaşmalarını istediğim için kıpırdamadan yere yatmam işe yaradı ve birkaç cesur penguen yanına yaklaşmış tripodumun ve ayakkabımın tadına baktı. Bu samimi ilişkilerden sonra etrafı keşfetmek için esas koloniye doğru yürümeye başladım.

Sis ve yağmur altında etraf sürrealistik bir görüntüye bürünmüş, küçük insanları andıran kral penguenler ve dev sümüklüböcekleri andıran deniz filleri arasından her an Dali'nin hayvanlarından biri çıkacakmış gibi bir ortam doğmuştu. Biraz sonra yıllardır görmek istediğim bir şeyle karşı karşıya geldim. İki genç erkek deniz fili kozlarını paylaşıyor, birbirlerine dişleriyle vurarak kan içinde

bırakıyorlardı. Tabii kalın yağ tabakaları ve daha ufak olan dişleri yüzünden birbirlerine gerçek bir zarar vermeleri söz konusu değildi ama yine de çok etkileyici bir görüntü oluşturuyorlardı. Bunları geçtikten sonra, bu bölgeye özgü Tussock otunun arasından dizime kadar çamura batarak ilerledim ve bunun sonuna vardığımda karşıma çıkan görüntü doğanın en görkemli harikalarındandı. Karşımdaki arazi göz alabildiğine penguenle kaplıydı. Her taraf bağırın, kavga eden, yavrularını besleyen, çiftleşen, kısacası yaşam mücadelesi veren binlerce penguenle doluydu. Aralarında da yavruları kapmaya çalışan güney kutbu skuaları ve Antarktik dev petrelleri dolaşıyordu. Daha sonra dikkatimi bir çift penguen çekti. Birbirlerine kur yapıyorlardı. Önce başlarını kaldırıp gagalarını çapraz bir hale getirdiler. Daha sonra biri diğerini boynunun altında "himaye" altına aldı ve sonunda da beklenileceği gibi çiftleştiler. Biraz ileride ise bir anne ve etrafındaki diğer penguenler, kendini savunamayacak küçük bir yavruyu, onu kapmaya çalışan bir Antarktik güney petrelinden tüm hışımlarıyla koruyorlardı. İnanılmaz bir mücadeleydi ve sadece belgesellerde görülebilecek bu sahneyi gördüğüm için sevincim dorukta idi. Maalesef bir kez daha geminin ayrılma vakti gelmişti ve Zodiac'a dönüp üç dört metrelik dalgaların arasından geçerek, sırlıklam ama tatmin olmuş bir şekilde gemiye geldim.

Sonunda Falkland Adaları

Bundan sonraki birkaç gün tekrar ufukta ve okyanusta kuş ve balina arayarak geçti. Pek verimli günler değildi ve gemi en sonunda Falkland Adaları'na vardığında derin bir "oh" çektim. Ertesi gün adaların başkenti Stanley'i görmeye ayrılmıştı. Atlantik Okyanusu'nun güneyinde, Güney Amerika'nın yaklaşık 800 kilometre doğusunda ve bağlı olduğu İngiltere'den 10 bin kilometreden fazla uzakta olan bu şehirdeki İngiltere atmosferi ve Güney Amerika'dan kopukluk çok etkileyiciydi. Tek bir Güney Amerika para birimi değiştirilmiyordu (ki bu da benim parasızlığıma devam etmem demektir) ve yoğun İngiliz aksanı, arazi ve mimari, sanki İngiltere'nin küçük bir kasabasında olduğum izlenimini veriyordu.

Bu esasında bayağı hoşuma gitmişti. Burası, artık İngiltere'de bulunması çok zor olan tipik bir İngiliz koyuydu. Yani Stanley İngiltere'den daha İngilizdi. Tabii buranın İngiltere'den önemli bir farkı, adanın birçok yerinde olduğu gibi, Stanley'in etrafında da yaygın olan, temizlenmesi pahalı olduğu için dikenli telle çevrilip bırakılan, Falkland Savaşı'ndan kalma mayın tarlalarıydı. Yine de kumsalları, Macellan pengueni kolonisi ve ilginç kuşlarıyla Stanley'i sevmiştim. Günün sonunda da tipik bir İngiliz pub'ında bir Guinness yudumlamamın keyfine de doyum olmuyordu

doğrusu.

Bu arada Disko'yla giderken Türkiye'ye telefon açamamamın, ailemi ne kadar üzdüğünü de öğrendim. Geminin uydu telefon - faksı Türkiye'ye bağlanamadığı için evle iletişim kurmak aklımdan çıkmıştı ve mesajı verdiğim kişinin onu yolladığını ümit ediyordum. Maalesef bu gerçekleşmemişti ve ailem, akrabalarım ve arkadaşlarım arasında benim "kaybolmam" nedeniyle büyük bir panik havası yaşıyordu. Bunun medyaya yansması nedeniyle olayın boyutları daha da büyüdü. Ben bir sorun olduğumu ancak Disko'ya Aktüel dergisinden arandıma dair bir faks gelince

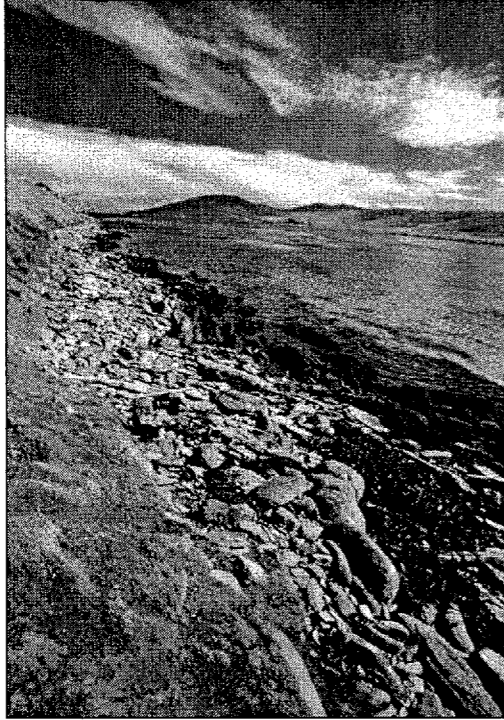
anladım ve Falkland Adaları'ndan eve telefon edip ailemdeki herkesin ne kadar güç günler yaşadığını öğrendim.

Yolculuğumuzun son gününde, ilk olarak Carcass Adası'na gittik. Buraya Zodiac'larla giderken botları takip edip bizimle oynayan duman rengi yunuslar haşarı çocuklar gibiydi ve denizin içinde fotoğraf çekmeye çalışanlara bile çekinmeden yaklaşıyorlardı. İnsanlarla bu akıllı deniz memelileri arasındaki bağ bir kez daha ortadaydı. Daha sonra bir penguen kolonisini ve adadaki bir çiftçinin evinin etrafındaki gece balıkçıları ile, soyu tehlikede olmasına rağmen çok dost canlısı olan, dünyanın en ender yirtici kuşlarından çizgili karakaraları inceleme fırsatım oldu.

Öğleden sonra adada yolculuğun etkili görüntülerinden biriyle karşı karşıyaydık. Bir arada yaşayan karakaşlı albatrosların ve kayazıplar penguenlerinin kolonisinde sürekli bir şeyler oluyor, huysuz ama sevimli kayazıplar penguenleri hem birbirleriyle hem de albatroslarla kapışıyor, uçuşlarının tüm zerafetine rağmen sadece çakılarak inebilen albatroslar yavrularını besliyorlar, beyaz tüyle kaplı yavrular komik bir ciddiyetle

etraflarını inceliyor ve kanatlarını geriyor, tüm bunların arasında da penguenler bir kayadan diğerine zıplarken gökyüzünde albatroslar bir oraya bir buraya uçuşuyorlardı. Bense her zamanki gibi fotoğraf çekmeyle oturup bu güzelliğin tadını çıkarma arasında büyük bir çelişki yaşıyordum. Zamanın nasıl geçtiğini hissetmedim ve ayrılma vakti geldiğinde, daha yüzlerce fotoğraf çekebileceğimi düşünüyordum.

Falkland Adaları bizi nefes kesici bir gün batışıyla uğurladı. Ertesi günü denizde geçirip, 14 Mart sabahı, yaklaşık üç haftadan sonra, daha da muhteşem bir gün doğuşuyla Ushuaia Limanı'na girdik. Bu aynı zamanda benim de maceralı alt aylık yolculuğumun sonu demektir ve Buenos Aires'e vardikten sonra New York üzerinden ülkeme döndüm. Hayatımın en büyük macerasını sağ salım ve güzel fotoğraflarla bitirmenin mutluluğu, yolun sonunda gelmenin hüznüne karışmıştı. Yine de fazla üzgün değildim. Çünkü en yakın zamanda Güney Amerika'ya döneceğimi biliyordum. ■

Falkland Adaları'ndaki Carcass Adası'ndan eşsiz bir manzara.